

Harju Maakohus
Registriosakond
SISSE TULNUD
01.07.2009

Liana Kaar

11223507

BTA AAS

11223507

Majandusaasta aruanne

2008

Sisukord

	Lk
Informatsioon ettevõtte kohta	3
Tegevusaruanne	3
Tegevjuhtkonna deklaratsioon	5
Raamatupidamise aastaaruanne:	
 Kasumiaruanne	6
 Bilanss	8
 Rahavoogude aruanne	10
 Omakapitali muutuste aruanne	11
 Raamatupidamise aastaaruande lisad	12
Audiitori järeldusotsus	69

Informatsioon ettevõtte kohta

Ettevõtte nimi	<i>BTA AAS</i>
Õiguslik seisund	<i>Kindlustusselts</i>
Registrikood, registreerimise koht ja kuupäev	<i>40003159840, registreeritud kindlustusseltsina Riias, Lätis, 1993.a.</i>
Aadress	<i>Kr.Valdemāra 63, Riia</i>
Juhatuse liikmed ja nende positsioon	<i>Gints Dandzbergs – juhatuse esimees Jeļena Alfejeva – juhatuse liige Agris Dambenieks – juhatuse liige Jānis Lucaus – juhatuse liige alates 18.02.2009 Aivars Neimanis – juhatuse liige kuni 18.02.2009 Jānis Ma inovskis – juhatuse liige kuni 20.10.2008</i>
Nõukogu liikmed ja nende positsioon	<i>Pauls Dandzbergs – nõukogu esimees Andrejs Galanders – nõukogu liige Marts Dandzbergs – nõukogu liige</i>
Majandusaasta algus ja lõpp	<i>01.01.2008 – 31.12.2008</i>
Informatsioon aktsionäride kohta	<i>Lāti residendid</i>
Audiitor	<i>KPMG Baltics SIA Vesetas iela 7 Riia, LV-1013 Litsentsi nr 55</i>

Tegevusaruanne

2008.a. raamatupidamise aastaaruande tegevusaruanne

Vaatamata majandusarengu aeglustumisele 2008.a. teisel poolel jätkus Läti kahjukindlustuse turu kasv ning 2007.a. võrreldes suurenes ettenähtud maksete kogusumma 12% võrra.

2008.a. oli maailmamajanduses ulatusliku languse aasta ning paljud finantsettevõtted lõpetasid tegevuse või läksid riigi valdusse. Praeguses majandustsüklis oli BTA põhiülesandeks oma varade säilitamine ning tänasel päeval tagasi vaadates tuleb tunnistada, et BTA tuli selle ülesandega edukalt toime.

2008.a. jooksul tagas BTA ettenähtud maksete kogusumma kasvu 12.7% ning säilitas oma turuosa 24.1%. Ettevõtte jätkas oma olemasolevate kindlustustoodete arendamist ja kahjunõuete menetlemise parandamist ning samuti püüti parandada mitmesuguste poliiside kättesaadavust interneti teel.

2008.a. BTA ettenähtud maksete kogusumma oli 72.5 miljonit latti ning netonõudeid oli LVL 38.8 miljoni lati väärtuses. 2008.a. oli märgata positiivset tendentsi hoolduskulude vähenemises 32.6%-lt 2007. aastal 27.9%-ni 2008. aastal, mis viitab Ettevõtte suuremale tõhususele.

2008.a. ulatus kindlustustehniliste eraldiste kogusumma ligikaudu 50 miljoni latini ning BTA on ka selle näitaja osas kahjukindlustuse turuliider Lätis. BTA on kasutanud konservatiivset lähenemist tehniliste eraldiste arvutamisele ja investeerimisele. Üks põhiprintsiipe on EUR investeringute osakaalu pidev suurendamine. Ülaloodud põhimõttest tulenevalt katsid EUR investeringud 2008. aasta lõpus ühe kolmandiku LVL kindlustustehnilistest eraldistest. Kuigi nimetatud poliitika avaldab kahjulikku mõju investeringutasuvusele, jätkatakse seda siiski ka 2009. aastal, et piirata valitsuse valuutapoliitika muutustest tulenevat võimalikku mõju.

2008.a. põõrasime jätkuvalt suurt tähelepanu edasikindlustuskattele. Alates 2008.a. on BTA teinud edasikindlustuse poliitikas teatud muudatusi, et muuta seda konservatiivsemaks, s.t. edasikindlustajate kaasamiseks ei nõuta nüüd üksnes suurt riskikindlustust, vaid ka täiendavat katet ebatüüpiliste üldiste ja väikeste riskide kindlustamiseks. Sellist edasikindlustuskatet on kavas kasutada ka 2009.a. Võttes arvesse globaalsete finantsturgude arengut, püüab BTA vältida riski kontsentreerimist ühele edasikindlustajale ning jälgib pidevalt edasikindlustajate finantsstabiilsust.

BTA on üks kolmest Läti juhtivast ettevõttest sellistes suurimates kahjukindlustuse valdkondades nagu sõidukikindlustus, kohustuslik liikluskindlustus ja tervisekindlustus.

Lähtuvalt ülaloodust teenis ettevõtte kogukasumit summas 6,761,191 LVL, s.t. kasum pärast maksustamist on 5,421,193 LVL. See on Läti kindlustusturul parim tulemus pärast Läti iseseisvuse taastamist 1991. aastal ning oluline saavutus Ettevõtte jaoks.

Aruandeaasta jooksul vastas BTA äriõiguse nõuetele.

Aasta lõpust alates pole ilmnenud mingeid sündmusi, mis võiksid BTA juhatuse kohaselt avaldada olulist mõju raamatupidamisaruandes esitatule.

Lähtuvalt oma tegevusest peab BTA arvestama mitmesuguste finantsriskidega. Ettevõtte on välja arendanud ulatusliku riskihalduspoliitika, mis hõlmab nii kindlustusriske kui ka Ettevõtte investeerimistegevusest tulenevaid riske. Kindlustusriskide juhtimis- ja kontrollifunktsioonid rakendatakse ettevõtte igapäevategevusse kindlustusriskide hindamise (underwriting) meetodika abil, fikseerides hinnatud potentsiaalsete riskide määra ja taaskindlustuspoliitika suhtes. BTA investeringutega seotud riske kontrollitakse vastavalt ettevõtte heakskiidetud investeerimispoliitikale.

BTA juhatuse arvates on 2008.a. finantstulemused head. Vaatamata maailmaturu ja kohalike turgude langusele suutis BTA säilitada oma arengutempo ning suurendada aruandeaasta kasumit 35% võrra.

Tegevusaruanne

Lähtudes kindlustusturul ja seadusandluses valitsevatest tendentsidest soovib juhatus pidada vähemalt 25% kasumist kinni edasise arendustegevuse jaoks, et viia ellu EL turgudele sisenemise ja tegevuse laiendamise kava.

Praeguse majanduslanguse olukorras on väga keeruline prognoosida Läti kahjukindlustusturu arengut 2009.a., kuna selle turu kasv on tihedalt seotud valitsuse otsustega riikliku haldamise saneerimise ja majandusaspektide kohta. Seetõttu on juhatus koostanud mitu eelarvet, et tagada Läti kindlustusturul toimuvate muutuste korral Ettevõtte kohane tegevus. Juhatus keskendub jätkuvalt tegevuse stabiilsuse säilitamisele ning klientidele kvaliteetsete teenuste osutamisele.

Majanduslanguse periood ei tähenda üksnes väljakutseid. Meie klientidele avaneb ka mitmeid võimalusi. 2009. aastal kasvas märkimisväärselt autoremonditöökodade omavaheline konkurents, mis tähendab, et autodega seotud turusegmentides on oodata kulude kahanemist. Sama tendentsi on märgata ka teises suures turulõigis – tervisekindlustuses, kus tervishoiuasutused on riigi toetuse vähenemise tõttu sunnitud oma konkurentsivõimet tõstma hindade alandamise kaudu. Samast tendentsi on oodata ka teistes Läti kindlustusturu segmentides.

Tuleb märkida, et turumajanduse areng toimub tsüklitena ning see ei avalda mõju üksnes Lätile. Raskustes on peaaegu kõik maailma riigid. Kuid üheks turumajanduse parimaks omaduseks on iseregulatsiooni võime, mis lähtub varasemate vigade või puudujääkide arvesse võtmisest ning igale langusele järgneb alati tõus.

Seega on kriis sobiv aeg hinnangute andmiseks ja uute võimaluste avastamiseks. Soovime, et kõik säilitaksid positiivse suhtumise ning ei käsitleks praegust majandusarengut erakorralise ja traagilisena.

Lõpuks tahame eduka koostöö eest tänada kõiki BTA kliente, partnereid ja aktsionäre ning samuti tänada BTA personali nende panuse eest Ettevõtte stabiilsusse ja arengusse.

Soovime kõigile edu nende edasises tegevuses.

/allkiri/
Gints Dandzbergs
Juhatusesimees

20. aprill 2009

/allkiri/
Pauls Dandzbergs
Nõukogu esimees

/allkiri/
Agris Dambeniēks
Juhatuseliige

Tegevjuhtkonna deklaratsioon

2008.a. juhtis kindlustusseltsi BTA kuuest juhatus liikmest koosnes juhatus. Ettevõtte teavitas nõukogu regulaarselt Ettevõttes toimuvatest protsessidest ning esitas kõik vajalikud selgitused.

Juhatus deklareerib oma vastutust raamatupidamise aastaaruande koostamisel, tehingute kirjendamise protsessi vastavuse tagamisel raamatupidamisele kohaldatavate eeskirjadega, kindlustusseltsi varade hoidmisel ning pettuse ja muu ebaausa tegevuse ärahoidmisel.

Juhatus vastutab Ettevõtte 2008.a. majandusaasta aruande koostamise eest, mis kajastab BTA tegevust perioodil 1. jaanuar 2008 kuni 31. detsember 2008.

Ettevõtte juhatus kinnitab, et käesolev majandusaasta aruanne on koostatud kooskõlas kehtivate õigusnormidega, Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt ning Finants- ja kapitaliturgude komisjoni nõuetega. Raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt kindlustusseltsi finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid antud aruandeaastal aastalõpu seisuga.

Ettevõtte majandusaasta aruanne on koostatud juhatuse heaperemehelike otsuste ning seisukohtade alusel.

Juhatus kinnitab, et on aruande koostamisel täitnud Läti Vabariigis kehtivaid õigusnõudeid ning et raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas jätkuvuseelduse põhimõttega.

Juhatus pole teada ühtegi aasta lõpust alates toimunud olulist sündmust, mida pole käesolevas aastaaruandes kajastatud ning mis oleks võinud mõjutada kindlustusseltsi edasist tegevust ning majandusaasta aruande hindamist.

/allkiri/
Gints Dandzbergs
Juhatusesimees

20. aprill 2009

/allkiri/
Pauls Dandzbergs
Nõukogu esimees

/allkiri/
Agris Dambeniēks
Juhatuseliige

Kasumiaruanne 2008

	Lisa	2008 LVL	2007 LVL
Teenitud preemiad			
Ettemakstud preemiad			
Brutopreemiad	5	72 537 305	64 338 596
Edasikindlustuse maksed ettemakstud preemiade eraldises	5	(3 562 089)	(7 462 208)
<i>Neto ettemakstud preemiad</i>	5	68 975 216	56 876 388
Muutus ettemakstud preemiates ning aegumata kindlustustehnilistes eraldistes			
Kogu muutus	7	(2 838 757)	(11 643 419)
Edasikindlustuse osa	7	516 645	23 001
<i>Muutus neto ettemakstud preemiates ja aegumata kindlustustehnilistes eraldistes</i>	7	(2 322 112)	(11 620 418)
Neto teenitud preemiad	6	66 653 104	45 255 970
Muu kindlustustehniline netotulu	8	245 085	438 874
Preemiade tagasimaksmine		(4 920)	(2 190)
Tekkinud netonõuded			
Makstud netonõuded			
Makstud brutonõuded	9	(38 205 739)	(28 421 533)
Makstud nõuded		(39 321 286)	(28 786 817)
Kahjukäsitluskulud		(2 056 244)	(1 268 442)
Sissenõutud kahjunõuded		3 171 791	1 633 726
Edasikindlustuse osa makstud nõuetes	9	1 001 771	4 274 721
<i>Neto makstud nõuded</i>	9	(37 203 968)	(24 146 812)
Muutus rahuldamata nõuete kindlustustehnilistes eraldistes			
Muutus rahuldamata brutonõuete kindlustustehnilistes eraldistes	10	925 549	(9 096 387)
Edasikindlustuse osa	10	(2 494 933)	4 845 867
<i>Muutus rahuldamata netonõuete kindlustustehnilistes eraldistes</i>	10	(1 569 384)	(4 250 520)
Tekkinud netonõuded	11	(38 773 352)	(28 397 332)
Tegevuskulud/tegevustulu			
Sõlmimiskulud	12	(7 464 909)	(6 260 462)
Muutus kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekutes	13	553 009	1 057 203
Halduskulud	14	(11 631 552)	(10 148 430)
Kulum	25, 26, 27	(422 788)	(353 704)
Netotulu edasikindlustuse komisjonitasudest	15	444 222	1 035 914
Muutus ettemakstud edasikindlustuse komisjonitasudes	16	(55 310)	(65 071)
Neto tegevuskulud		(18 577 328)	(14 734 550)
Muud kindlustustehnilised netokulud	17	(498 008)	(403 013)

Kasumiaruanne 2008

	Lisa	2008 LVL	2007 LVL
Investeeringute juhtimise kulud	18	(189 738)	(25 486)
Neto intressitulu ja dividenditulu	19	2 064 803	1 620 077
Netokahjum finantsvaradest ja kohustustest õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumi või kahjumi	20	(1 575 639)	(228 376)
Kahjum valuutakursi muutustest		(81 378)	(234 508)
Kinnisvarainvesteeringute ümberhindlus	26	(154 359)	2 133 822
Kahjum väärtuse langusest	21	(2 178 679)	(596 108)
Muud netokulud	22	(168 400)	(99 913)
Kasum enne tulumaksustamist		6 761 191	4 727 267
Tulumaks	23	(1 339 998)	(723 988)
Aruandeaasta puhaskasum		5 421 193	4 003 279

Lehekülgedel 13 kuni 68 toodud lisad on käesoleva raamatupidamisaruande lahutamatuks osaks.

/allkiri/
Gints Dandzbergs
Juhatuse esimees

20. aprill 2009

/allkiri/
Pauls Dandzbergs
Nõukogu esimees

/allkiri/
Agris Dambeniēks
Juhatuse liige

Bilanss seisuga 31. detsember 2008

Varad	Lisa	2008	2007
		LVL	LVL
Maa ja ehitised	26	3 956 424	3 516 244
Vara ja seadmed	25	530 965	470 266
Immateriaalne põhivara	27	98 046	9 800
Kinnisvarainvesteeringud	26	3 072 278	3 821 837
Pikaajaline vara müügiks		-	2 000
Investeeringud sidusettevõttesse	28	491 963	491 963
Investeeringud õiglasel väärtusel muutusega läbi kasumi või kahjumi			
Aktsiad ja muud fikseerimata tulususega väärtpaberid	29	2 993 405	4 138 210
Võlakirjad ja muud fikseeritud tulususega väärtpaberid	29	16 378 069	9 420 240
<i>Investeeringud kokku õiglasel väärtusel muutusega läbi kasumi või kahjumi</i>		19 371 474	13 558 450
Finantsvarad müügiks			
Aktsiad ja muud fikseerimata tulususega väärtpaberid	30	769 854	769 854
Hoiused krediitiasutustes	31	17 634 389	12 709 104
Finantsinvesteeringud kokku		38 267 680	27 531 371
Laenud ja nõuded			
Laenud			
Hüpoteeklaenud		5 763 452	8 016 918
Muud laenud		2 558 589	3 262 048
<i>Laenud kokku</i>	32	8 322 041	11 278 966
Nõuded			
Nõuded otsesest kindlustustegevusest			
Nõuded kindlustusvõtjate vastu		10 014 437	8 901 484
Nõuded vahendajate vastu		1 707 335	1 860 379
<i>Nõuded otsesest kindlustustegevusest kokku</i>	33	11 721 772	10 761 863
Nõuded edasikindlustusest	34	510 564	135 271
Muud nõuded	35	938 719	968 714
<i>Nõuded kokku</i>		13 171 055	11 865 848
Laenud ja nõuded kokku		21 493 096	23 144 814
Viitlaekumised ja kapitaliseeritud kulud			
Kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekud	13	3 105 191	2 552 182
Muud viitlaekumised ja kapitaliseeritud kulud		266 171	255 668
<i>Viitlaekumised ja kapitaliseeritud kulud kokku</i>		3 371 362	2 807 850
Edasikindlustuse varad			
Edasikindlustuse osa ettemakstud preemiade kindlustustehnilistes eraldistes		7 159 357	1 082 712
Edasikindlustuse osa rahuldamata nõuete kindlustustehnilistes eraldistes	10	3 175 112	5 670 045
<i>Edasikindlustuse varad kokku</i>		4 774 469	6 752 757
Raha ja raha ekvivalendid	36	1 227 021	1 446 156
Varad kokku		76 791 341	69 501 095

Lehekülgedel 13 kuni 68 toodud lisad on käesoleva raamatupidamisaruande lahutamatuks osaks.

Bilanss seisuga 31. detsember 2008

kohustused	Lisa	LVL	2008 LVL	2007 Omakapital ja
Omakapital				
Aktiakapital		38	6 000 000	6 000 000
Ülekurs			1 219 103	1 219 103
Ümberhindluse reserv		38	2 481 585	2 459 859
Tasanduseraldis			26 491	22 284
Kohustuslik reservkapital ja muud reservid			698 895	698 895
Jaotamata kasum:				
Eelmiste perioodide jaotamata kasum			4 182 733	179 454
Jooksva aasta kasum			5 416 986	4 003 279
			20 025 793	14 582 874
Kohustused				
Kindlustustehnilised eraldised				
Ettemakstud preemiate ja aegunud riskide kindlustustehnilised eraldised		7	33 131 557	30 292 800
Rahuldamata nõuete kindlustustehnilised eraldised		10	16 527 669	17 453 218
			49 659 226	47 746 018
			Allutatud kohustused	1 053 152
Võlad				
Otsekindlustuse võlad				
Võlad kindlustusvõtjatele			762 170	1 251 880
Võlad vahendajatele			794 093	785 090
			1 556 263	2 036 970
Edasikindlustuse võlad		42	1 126 765	1 225 786
Maksud ja sotsiaalmaks		41	1 267 010	733 218
Muud võlad		43	833 271	790 288
			4 783 309	4 786 262
			Maksude tagasinõuded	703 773
		40	459 304	703 773
		45	491 643	365 412
Ettemakstud edasikindlustuse komisjonitulu		16	318 914	263 604
			56 765 548	54 918 221
			Kohustused kokku	54 918 221
			76 791 341	69 501 095
Omakapital ja kohustused kokku				

Lehekülgedel 13 kuni 68 toodud lisad on käesoleva raamatupidamisaruande lahutamatuks osaks.

/allkiri/
Gints Dandzbergs
Juhatusesimees

/allkiri/
Pauls Dandzbergs
Nõukogu esimees

/allkiri/
Agris Dambeniēks
Juhatusesimees

20. aprill 2009

Rahavoogude aruanne seisuga 31. detsember 2008

	Lisa	2008 LVL	2007 LVL
Rahavood kindlustustegevusest			
Laekunud otsekindlustuspreemiad		69 103 401	58 935 780
Makstud otsekindlustuse hüvitised		(36 972 970)	(28 526 051)
Laekunud kaaskindlustuse preemiad		-	89 284
Laekunud edasikindlustuse maksed		467 427	-
Maksed edasikindlustajatele		(1 616 580)	(1 909 510)
Laekunud ülevõetud edasikindlustuse maksed		228 830	289 430
Makstud ülevõetud edasikindlustuse maksed		(131 542)	-
Makstud tulumaks	41	(1 050 812)	(72 837)
Kohustuslikud maksed	37	(836 745)	(947 396)
Töötajatele tehtud maksed		(8 435 654)	(5 981 034)
Vahendajatele tehtud maksed		(2 546 424)	(1 419 827)
Muud makstud maksed		(7 013 750)	(5 411 931)
Muud laekunud maksed		913 836	905 008
Rahavood kindlustustegevusest kokku		12 109 017	15 950 916
Rahavood investeerimistegevusest			
Investeeringute soetus:		(164 786 579)	(459 428 202)
Investeeringute realiseerimine:		150 047 581	444 398 616
Saadud investeerimistulu		1 589 995	1 459 134
Saadud dividendid		18 974	270
Rahavood investeerimistegevusest kokku		(13 130 029)	(13 570 182)
Rahavood finantstegevusest			
Tulu aktsiakapitali suurendamisest		-	1 324 634
Tulu allutatud kohustustest	39	-	1 053 152
Makstud dividendid		-	(318 624)
Rahavood finantstegevusest kokku		-	2 059 162
Raha ja raha ekvivalentide netomuutus		(1 021 012)	4 439 896
Valuutakursi muutuste mõju rahale ja raha ekvivalentidele		(23 060)	(35 702)
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses		8 376 921	3 972 727
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	36	7 332 849	8 376 921

Lehekülgedel 13 kuni 68 toodud lisad on käesoleva raamatupidamisaruande lahutamatuks osaks.

/allkiri/
Gints Dandzbergs
Juhatuse esimees

/allkiri/
Pauls Dandzbergs
Nõukogu esimees

/allkiri/
Agris Dambeniēks
Juhatuse liige

20. aprill 2009

Omakapitali muutuste aruanne ja reservid 2008

	Aksia- kapital LVL	Ülekurss LVL	Ümber- hindluse reserv LVL	Tasandus- eraldis LVL	Kohustusl- ik reservkapi- tal ja muud reservid	Jaotamat a kasum LVL	Aruande- aasta kasum LVL	Kogu kapital ja reservid LVL
31.12.2006	4 300 000	942 003	709 057	16 638	698 895	204 057	413 197	7 283 847
Aruandeaastal emiteeritud aktsiad	1 700 000	277 100	-	-	-	-	-	1 977 100
Aruandeaasta kasum	-	-	-	-	-	-	4 003 279	4 003 279
Jaotamata kasumi ülekanndmine	-	-	-	-	-	397	(397)	-
Tasanduseraldiste kasv	-	-	-	5 646	-	-	5 646	
Eelisaktsiate allahindlus	-	-	-	-	-	(25 000)	-	(25 000)
Ümberhindluse reservi suurenemine, maa ja ehitised	-	-	2 059 767	-	-	-	-	2 059 767
Maksude tagasinõuete mõju maa ja ehitiste ümberhindamisele	-	-	(308 965) ----	-	-	-	-	(308 965)
2006.a. dividendid	-	-	-	-	-	-	(412 800)	(412 800)
31.12.2007	6 000 000	1 219 103	2 459 859	22 284	698 895	179 454	4 003 279	14 582 874
Aruandeaasta kasum	-	-	-	-	-	-	5 421 193	5 421 193
Jaotamata kasumi ülekanndmine	-	-	-	-	-	4 003 279	(4 003 279)	-
Tasanduseraldiste kasv	-	-	-	4 207 -	-	-	(4 207)	-
Ümberhindluse reservi suurenemine, maa ja ehitised	-	-	25 559 - - - -	-	-	-	-	25 559
Maksude tagasinõuete mõju maa ja ehitiste ümberhindamisele	-	-	(3 833) -	-	-	-	-	(3 833)
31.12.2008	6 000 000	1 219 103	2 481 585	26 491	698 895	4 182 733	5 416 986	20 025 793

/allkiri/
Gints Dandzbergs
Juhatusesimees

20. aprill 2009

/allkiri/
Pauls Dandzbergs
Nõukogu esimees

/allkiri/
Agris Dambeniēks
Juhatusesimees

Lehekülgedel 13 kuni 68 toodud lisad on käesoleva raamatupidamisaruande lahutamatuks osaks.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(1) Üldine teave

(a) Põhitegevusalad

Kindlustusselts BTA AAS (edaspidi nimetatud "Ettevõtte") pakub laias valikus kahjukindlustusteenust juriidilistele ja füüsilistele isikutele järgmistes kindlustusvaldkondades:

- mootorsõiduki valdaja vastutuskindlustus (CASCO);
- kohustuslik liikluskindlustus (CMTPL);
- tervisekindlustus;
- varakindlustus (tulekahju risk);
- varakindlustus (muud riskid);
- reisikindlustus;
- tsiviilvastutuskindlustus;
- mitmesugused finantsriskid;
- veosekindlustus;
- õnnetusjuhtumite kindlustus;
- raudteetranspordikindlustus;
- merekindlustus;
- garantiikindlustus; ja
- vabatahtlik tsiviilvastutus.

Ettevõtte peakontor asub Riias, Kr. Valdemara iela 63, ning kindlustusteenuste pakkumine toimub Lätis ja välisriikides asuvate harukontorite ja müügiesinduste võrgustiku kaudu.

(b) Aktsionärid

Ettevõtte on registreeritud 1993.a. Riias, Lätis, kindlustusseltsina. Ettevõtte aktsionärid on Läti kodanikud – 1 juriidiline isik ja 10 eraisikut.

Ettevõttele kuulub 19.99% osalus seotud ettevõttes BTA Draudimas UAB, juriidiline aadress – Verkiu 29-18, Vilnius, Leedu (2007: 19.99%).

Ettevõttele kuulub 49% osalus sidusühingus OOO KROHA, Gagarina 74 -76A, Kaliningrad, Venemaa (2007: 49%).

Ettevõttele kuulub välisfiliaal. Filiaali juriidiline aadress on Peterburi tee 2F, Tallinn 11415, Eesti. Filiaali finantstulemused on kajastatud Ettevõtte tegevustulemustes.

Juhatus kinnitas raamatupidamisaruande 20. aprillil 2009. Raamatupidamise aastaaruanne kinnitatakse aktsionäride üldkoosolekul, millel on õigus heakskiidetud raamatupidamise aastaaruannet parandada.

(2) Koostamise alused

(a) Vastavuse kinnitus

Käesolev raamatupidamisaruanne on koostatud kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega ("IFRS") nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt ning aruande koostamise kuupäeval kehtinud Läti Finants- ja Kapitaliturgude Komisjoni nõuetega ("FCMC").

(b) Esitus- ja arvestusvaluuta

Kui pole märgitud teisiti, Raamatupidamisaruanne on esitatud Läti lattes (LVL), mis on Läti Vabariigi rahaühik ning Ettevõtte arvestusvaluuta.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(c) Aruandeperiood

Aruandeperiood hõlmab 12 kuud ning algab 1. jaanuaril 2008 ja lõpeb 31. detsembril 2008.

(d) Hindamise alused

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtuvalt soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud järgmised varad ja kohustused, mis kajastatakse nende õiglasest väärtuses: tuletisinstrumendid, finantsvarad ja -kohustused õiglasest väärtuses muutusega läbi kasumi või kahjumi, müügivalmis finantsvarad (välja arvatud need, mille õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata), kinnisvarainvesteeringud ning maa ja hooned, mida regulaarselt ümber hinnatakse.

Käesolevas raamatupidamise aastaaruandes avaldatud aruandeaastatel on kohaldatud nõuetekohaseid arvestuspõhimõtteid.

(3) Olulised arvestuspõhimõtted

3.1 Uued standardid ja tõlgendused, veel jõustumata parandused

Mitmed uued standardid, nende parandused ja tõlgendused ei olnud 31. detsembril 2008.a. veel jõustunud ning neid pole käesoleva raamatupidamisaruande koostamisel kohaldatud:

IFRIC 13 "Kliendilojaalsusprogrammid" selgitab arvestust majandusüksustes, mis osalevad kliendilojaalsusprogrammides, mille raames kaupu või teenuseid ostvad kliendid saavad boonuspunkte, mille alusel klientidel on õigus saada tasuta või soodushinnaga kaupu või teenuseid. IFRIC muutuvad ettevõttele kohustuslikuks 2009.a. aastaaruande koostamisel ja kohaldatakse tagasiulatuvalt. Tõlgendus ei mõjuta Ettevõtet.

IFRS 2 „Aktsiapõhine makse – omandiõiguse ülemineku põhitingimused ja tühistamine“ muudatustega täpsustatakse omandiõiguse ülemineku põhitingimusi, võetakse kasutusele omandiõiguse ülemineku lisatingimuste mõiste, kehtestatakse nõue, mille kohaselt tuleb omandiõiguse ülemineku lisatingimusi arvestada võimaldamise kuupäeva õiglase väärtuse hindamisel ning sätestatakse lisatingimuste ja tehingu tühistamise arvestusmeetod. Muudatus ei mõjuta Ettevõtet.

Muudetud *IFRS 3 „Äriühendused“ (2008)* sisaldab järgmisi muudatusi:

- laiendatud on äritegevuse mõistet
- omandaja tingimuslikku tasu mõõdetakse õiglasest väärtuses ning hilisemaid muudatusi tingimuslikus tasus kajastatakse kasumiaruandes
- tehingukulutusi, välja arvatud aktsiate ja võlakirjade emiteerimise kulutusi, kajastatakse nende tekkimise perioodi kuludes
- varasemat osalusust omandatavas ettevõttes mõõdetakse õiglasest väärtuses ning sellega seotud tulu või kulu kajastatakse seotud kasumiaruandes
- mittekontrollivat (vähemus) osalust võib tehingupõhiselt mõõta kas omandamiskuupäeva õiglasest väärtuses või proportsionaalselt selle osalusega omandatavate eristatavate varade ja kohustuste õiglasest väärtuses.

Juhatus hindab muudetud IFRS 3 võimalikku mõju Ettevõtte raamatupidamisaruandele.

IFRS 8 „Tegevussegmentid“ kehtestab segmentiaruandluse „juhtimismeetodi“. Ettevõtte ei pea avaldama aruandlust vastavalt tegevussegmentidele, mistõttu uut standardit Ettevõtte raamatupidamisaruandele ei kohaldata.

Muudetud *IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ (2007)* kehtestab „koondkasumi“ mõiste, mis kajastab omanikega tehtud tehingutest mittetingitud omakapitali muutusi aruandeperioodil. Koondkasumi võib esitada kas ühes koondkasumiaruandes (mis sisuliselt ühendab kasumiaruande ja omanikest mittetingitud oomakapitali muutuste kirjed ühte aruandesse) või kahes aruandes (eraldi kasumiaruandes ja sellele järgnevas koondkasumiaruandes. Ettevõtte kohaldab muudatuse aruandeperioodile, mis algavad 1. jaanuaril 2009.a.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Muudetud IAS 23 "Laenukasutuse kulutused" kaotab võimaluse laenukasutuse kulutusi kuluna kajastada ning nõuab, et tingimustele vastava vara omandamise, ehituse või tootmisega seotud laenukasutuse kulutused kapitaliseeritaks. Muudetud IAS 23 Ettevõttele ei kohaldata; seega ei mõjuta muudatused Ettevõtte 2009.a. eelnevate perioodide raamatupidamisaruandeid.

Muudetud IAS 27 "Konsolideeritud ja konsolideerimata finantsaruanded" (2008) nõuab tütaretevõtte üle kontrolli kaotamiseta selle osaluste arvestamist omakapitali tehinguna. Standard ei mõjuta Ettevõtte raamatupidamise aastaaruannet.

IAS 32 ja IAS 1 „Finantsaruannete esitamine – Tagasimüüdavad finantsinstrumendid ja likvideerimisel tekkivad kohustused“ muudatuses sätestatakse tagasimüüdavad finantsinstrumendid ja instrumendid, mis loovad majandusüksusele kohustuse anda üksnes likvideerimisel teisele osapoolle *pro rata* osa majandusüksuse netovarast ning need tuleb teatud tingimustel liigitada omakapitaliks. Tagasiulatuva kohaldamise tõttu muutuvad muudatused Ettevõttele kohustuslikuks 2009.a. raamatupidamisaruande esitamisel ning ei mõjuta käesolevat raamatupidamise aastaaruannet.

IAS 39 "Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine – kõlblikud kaetud kirjed" muudatused selgitavad, kuidas rakendada kehtivaid põhimõtteid, mis võimaldavad otsustada, kas konkreetseid riske või rahavooge võib määratleda riskimaandamissuhtesse. Muudatused ei avalda mingit mõju raamatupidamise aastaaruandele.

IFRIC 15 "Kinnisvara ehituslepingud" selgitab, et kinnisvara ehituslepingutest saadavat tulu kajastatakse valmidusastme meetodil järgmistel juhtudel:

- 1) leping vastab standardi IAS 11 §-s 3 esitatud ehituslepingu mõistele;
- 2) lepingu puhul on tegemist üksnes teenuse osutamise lepinguga vastavalt standardile IAS 18 (s.t. majandusüksus ei ole kohustatud tarnima ehitusmaterjale); ning
- 3) leping on sõlmitud kaupade müügiks, kuid standardi IAS 18 §-s 14 esitatud tulu kajastamise kriteeriumid on ehitustegevuse edenedes pidevalt täidetud.

Kõigil muudel juhtudel kajastatakse tulu siis, kui kõik standardi IAS 18 §-s 14 esitatud tulu kajastamise kriteeriumid on täidetud (nt. ehitustegevuse lõpetamisel või objekti üleandmisel). IFRIC 15 ei mõjuta Ettevõtte tegevust, kuna Ettevõtte ei osuta kinnisvaraehitusteenuseid ega arenda kinnisvara müügi eesmärgil.

IFRIC 16 "Välismaisesse majandusüksusesse tehtud netoinvesteeringu riskimaandamine" selgitab, et:

- netoinvesteeringust tulenevat maandamist võib kohaldada ainult lähtuvalt välismaise äriüksuse alusvaluuta ja emattevõtte alusvaluuta vahelistes kursierinevustest ning üksnes summas, mis on võrdne või väiksem välismaise äriüksuse netovarast
- riskimaandamisinstrumente võivad omada kontserni kuuluv majandusüksus, välja arvatud maandatav välismaine äriüksus
- riskimaandatud välismaise äriüksuse võõrandamisel liigitatakse ümber riskimaandamisinstrumendist tulenev kumulatiivne kasum või kahjum, mis määratleti efektiivse riskimaandamisinstrumendina.

Tõlgendus võimaldab majandusüksusel, mis kasutab arvestuses astmelist konsolideerimismeetodit, määrata kumulatiivse valuutakursi muutuste vahe, mis liigitatakse netoinvesteeringu võõrandamisel ümber kasumiaruandesse nii, nagu oleks kasutatud konsolideerimise otsemeetod. IFRIC 16, mis muutub Ettevõttele kohustuslikuks 2009. majandusaasta raamatupidamisaruande koostamisel, kohaldatakse tagasiulatuvalt Ettevõtte kehtivatele riskimaandamissuhetele ja netoinvesteeringutele. Muudatused ei avalda mingit mõju raamatupidamise aastaaruandele.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

IFRIC 17 "Mitterahaliste varade jaotamine omanikele" reguleerib mitterahaliste varade ühepoolset jaotamist omaniku funktsioonis tegutsevatele omanikele ning tõlgendus jõustub edasiulatuvalt aruandlusperioodidele, mis algavad alates 15. juulist 2009.a. Tõlgenduse kohaselt tuleb dividendide maksmise kohustust kajastada, kui dividendide maksmine on nõuetekohaselt kinnitatud ning ei sõltu enam ettevõtte äranägemisest ja seda tuleb mõõta jaotatavate varade õiglases väärtuses. Dividendivõla bilansilise väärtust hinnatakse uuesti igal bilansipäeval ja bilansilise väärtuse muutused kajastatakse omakapitalis jaotatava summa korrigeerimistena. Kui dividendivõlg kustutatakse, siis kajastatakse võimalikud erinevused jaotatud varade ja dividendivõla bilansiliste väärtuste vahel kasumiaruandes. Kuna tõlgendust tuleb kohaldada alles rakendamiskuupäevast alates, ei mõjuta see tõlgenduse rakendamise perioodile eelnevate perioodide aruandeid. Lisaks, kuna see käsitleb tulevasi dividende, mille jaotamise otsustab juhatus/otsustavad aktsionärid, ei ole rakendamise mõju võimalik eelnevalt kindlaks määrata.

3.2 Välisvaluuta, tehingud välisvaluutas

Välisvaluutas toimunud tehingud, k.a. Eesti filiaali tehingud, hinnatakse ümber tehingupäeval kehtiva Läti Panga valuutakursiga.

Välisvaluutades nomineeritud varad ja kohustused, k.a. bilansivälised varad ja kohustused, hinnatakse ümber bilansipäeval kehtivate Läti Panga valuutakurssidega. Välisvaluutas nomineeritud mitterahalised varad ja kohustused, mida mõõdetakse nende õiglases väärtuses või maksumuses, hinnatakse ümber õiglase väärtuse või maksumuse määramise päeval kehtivate valuutakurssidega.

Välisvaluutas nomineeritud varade ja kohustuste ümberhindamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse nende tekkimise perioodi kasumiaruandes.

Peamiste välisvaluutade kursid aruandlusperioodi lõpus olid järgmised (LVL vs 1 välisvaluuta ühik):

	31.12.2008	31.12.2007
EUR	0.7028	0.7028
USD	0.4950	0.4840
EEK	0.0449	0.0449
LTL	0.2030	0.2040
RUR	0.0171	0.0197

3.3 Kindlustuslepingud

(a) Kindlustuslepingute klassifikatsioon

Kindlustusleping on leping, mille kohaselt kindlustusandja võtab enda kanda olulise kindlustusrisiki kindlustusvõtjalt. Kõik sõlmitud lepingud on kahjukindlustuslepingud, Ettevõtte ei sõlmi investeerimislepinguid.

Kahjukindlustuse lepingud hõlmavad lepinguid:

- mille kohaselt kindlustusandja võtab enda kanda olulise kindlustusrisiki teiselt osapoolelt – kindlustusvõtjalt, nõustudes maksuma hüvitist kindlustusvõtjale teda ebasoodsalt mõjutava spetsiifilise tulevikusündmuse (kindlustusjuhtumi) puhul. Ootamatu tulevikusündmus on olukord, kus kindlustuslepingu sõlmimise ajal ei ole teada:

1. kas kindlustusjuhtum aset leiab või mitte;
2. millal see aset leiab;
3. kui suur on kindlustusjuhtumi toimumise korral kindlustusandja poolt makstav summa.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

- mille kohaselt kindlustusjuhtumiks on kahju avastamine lepinguperioodi vältel, kas siis kui kahju tekib sündmuse tõttu, mis leidis aset enne lepingu sõlmimist
- mille kohaselt kindlustusjuhtumiks on sündmus, mis toimus lepinguperioodi vältel, ka siis kui sellest tulenev kahju avastatakse pärast lepingu tähtaja saabumist
- mis hõlmab sündmusi, mis on juba aset leidnud, kuid mille finantsmõju pole veel fikseeritud. Näiteks edasikindlustuslepingud, mis on sõlmitud selleks, et kaitsta otsekindlustust kindlustusvõtja poolt juba teatatud nõuete kahjuliku mõju eest.
- mis nõuab või lubab loonusena maksmist, s.t. kindlustusvõtjalt varastatud eseme eest rahalise hüvitise maksmise asemel asendab kindlustusandja varastatud eseme uuega.
- milles sätestatakse fikseeritud tasuga teenused, kus teenindustase sõltub ettenägematust sündmusest. Fikseeritud tasuga teenuste aluseks on küll seadme rikke esinemise ligikaudne sagedus, kuid mitte sellel, kas teatud seade funktsioneerib või mitte.
- mille kohaselt üks kindlustusandja (edasikindlustusandja) hüvitab ühe või mitme teise kindlustusandja (otsekindlustaja) poolt sõlmitud lepingute suhtes tekkinud kahju.

Kindlustuslepingute kajastamine ja hindamine

Kindlustuslepinguna käsitletav leping on ja jääb kindlustuslepinguks kuni kõigi õiguste ja kohustuste täitmiseni või nende kehtivusperioodi aegumiseni. Sisult ja vormilt kindlustuslepinguna sõlmitud lepingut ei tohi rekvalifitseerida teiseks lepinguks.

Kindlustuslepingute klassifitseerimisel arveldamiseks on aluseks ülemineva kindlustusriski sisu ning võimaliku riski üldised tunnused. Näiteks:

- õnnetusjuhtumikindlustus
- reisikindlustus
- varakahjukindlustus ja varguskindlustus
- sõidukikindlustus
- vastutuskindlustus (TPL)

Kõik nimetatud lepingurühmad võib omakorda jaotada üksikasjalikumatesse alarühmadesse, võttes arvesse ülemineva kindlustusriski sisu.

(b) Kindlustuspreemiad ja tulu kindlustusmaksetest

Brutopreemiatena kajastatakse kindlustuslepingute järgsed saadud ja saadaolevad preemiad, mille maksetähtaeg kuulub aruandeperioodi. Brutopreemiatest on maha arvatud preemiad katkestatud või tühistatud kindlustuslepingutest. Preemiad avaldatakse kogusummana vahendajatele makstaolevast komisjonitasust ning nendest on maha arvatud preemiapõhised maksud ja lõivud.

Saadud preemiate osa kajastatakse tuluna. Preemiat teenitakse alates riski võtmise kuupäevast kogu kindlustusperioodi vältel, hinnatud riskimustril alusel. Ettemakstud preemiad kajastatakse kindlustustehnilise eraldisena.

Väljaminevat edasikindlustuspreemiat kajastatakse kuluna vastavalt saadud edasikindlustusteenuse muustrile ning tulevastele perioodidele omistatavat edasikindlustuskulude osa kajastatakse kui edasikindlustusvara osa ettemakstud preemiate eraldisest.

Preemia tagasinõuded

Preemiate tagasinõuded on preemiate osa, mis kuulub lepingu alusel tagastamisele kindlustusvõtjatele, juhul kui antud kindlustuslepingu raames nõudeid ei esitata.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(c) Ettemakstud preemiate eraldis ja möödumata riskide eraldis

Ettemakstud preemiate eraldis (UPR)

Ettemakstud preemiate eraldisena kajastatakse osa brutopreemiatest, mis on seotud aruandeaastale järgneva riskiperioodiga. Eraldis arvutatakse iga kindlustuspoliisi kohta, kasutades 365-päeva *Pro Rata Temporis* meetodit, mis põhineb antud poliisi kehtivusperioodil.

Möödumata riskide eraldis (URR)

Eraldis moodustatakse üldkindlustuslepingutest tulenevate möödumata riskide jaoks, kui arvatava kahjunõude väärtus ja poliisi möödumata kehtivusperioodiga seotud kulud ületavad bilansipäeva seisuga ettemakstud preemiate eraldise selliste poliiside suhtes, pärast kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekute maha arvamist. Möödumata riskide eraldis arvutatakse ühiselt hallatava tegevusliigi alusel, pärast seda, kui on võetud arvesse tulevaste investeeringute investeeringutasuvust, millega kaetakse ettemakstud preemiate eraldist ning möödumata riskide eraldist.

URR moodustatakse juhul, kui ettemakstud preemiate eraldis ei ole arvestuslikult piisav kehtivate poliisidega seotud kulude ja nõuete katmiseks.

(d) Tekkinud kahjunõuded

Kindlustusest tekkinud kahjunõuded koosnevad majandusaasta jooksul makstud kahjudest ja nende käsitlemiskuludest (kahjukäsitluskulud), samuti muutustest nõuete eraldistes. Makstud kahju vähendatakse loovutamise, päästetud vara müügi või regressi teel hüvitatavad kahjud.

(e) Rahuldamata nõuete kindlustustehnilised eraldised

Rahuldamata nõuete kindlustustehniline eraldis sisaldab Ettevõtte hinnangulist maksimaalset eraldist toimunud, kuid bilansikuupäeva seisuga veel hüvitamata kahjude ja kahjukäsitluskulude katmiseks, sõltumata sellest, kas neist on kindlustusseltsile juba teatatud või mitte. Rahuldamata kahjunõuete eraldist ei diskonteerita, välja arvatud annuitedimaksed (võib tuleneda vastutuskindlustusest).

Registreeritud, kuid lõpuni käsitlemata kahjud (RBNS)

Ettevõtte kahjukäsitlejad arvutavad RBNS nõuete eraldise juhtumipõhiselt, lähtuvalt teatatud, kuid veel rahuldamata kahjunõuetest (sealhulgas kahjukäsitluskulud) bilansipäeva seisuga.

Toimunud, kuid registreerimata kahjud (IBNR)

IBNR moodustatakse aruandlusperioodi lõpuks toimunud, kuid kindlustusseltsile veel teadmata kahjude hüvitamiseks.

IBNR arvestatakse statistiliste meetoditega (triangulatsioon, koefitsiendipõhised meetodid või nende modifikatsioonid) järgmiste kindlustusliikide suhtes:

- sõidukikindlustus;
- varakindlustus (tulekahjurisk);
- varakindlustus (muud riskid);
- õnnetusjuhtumikindlustus;
- reisikindlustus;
- vastutuskindlustus;
- veosekindlustus;
- mitmesugused finantsriskid;
- tervisekindlustus

Kohustusliku liikluskindlustuse IBNR eraldise arvutamiseks kasutati triangulatsiooni ja kadude määra meetodi kombinatsiooni.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Kui olemasolevad statistilised andmed on puudulikud, arvutatakse IBNR eelmise aasta kindlustuspreemiate protsendina alltoodud kindlustusliikide korral:

- merekindlustus;
- liikluskindlustus;
- mereliikluskindlustus;
- garantiikindlustus;
- raudteetranspordikindlustus;
- õhusõidukite kindlustus;
- õhusõiduki valdaja vastutuskindlustus;
- krediidiriskikindlustus.

(f) Tasanduseraldis

Tasanduseraldis moodustatakse selleks, et püüda tasandada tulevast kahjumäära kindlustusliinis, kus kahjumäär võib tulevaste nõuete tulemusena aastast-aastasse oluliselt erineda.

(g) Edasikindlustus

Võetud edasikindlustus

Võetud edasikindlustusleping on kindlustusleping, millega võetakse risk teiselt kindlustusandjalt. Sellest tulenevalt osutavad kõik viited kindlustuslepingutele ja võetud edasikindlustusele.

Üleantud edasikindlustus

Ettevõtte ostab edasikindlustust tavapärase kindlustuse käigus, et riskide hajutamisega piirata netokahjumi potentsiaali. Ostetud edasikindlustuslepingutest tulenevad varad, kohustused, tulu ja kulu kajastatakse eraldi seotud kindlustuslepingutest tulenevatest varadest, kohustustest, tuludest ja kuludest, kuna edasikindlustuslepped ei vabasta Ettevõtet viimase otsestest kohustustest kindlustusvõtjate ees.

Edasikindlustuse varad sisaldavad välja makstud kahjude katteks edasikindlustusandjalt saadaolevaid summasid ning edasikindlustuse osa kindlustustehnilisest eraldisest.

Mitteproportsionaalsete või proportsionaalsete vabatahtlike edasikindlustuslepingute korral ei kajastata üleantud edasikindlustuslepingutest tuleneva edasikindlustuse osa toimunud, kuid veel teadmata nõuete kindlustustehnilisest eraldisest, kuna edasikindlustuse vara ei saa usaldusväärset mõõta.

Edasikindlustuse komisjonitasud ja kasumiosad sisaldavad edasikindlustusandjalt saadud või saadaolevat komisjonitasu ning edasikindlustuslepingutel põhinevat kasumiosa. Kahjukindlustuse komisjonitasud kapitaliseeritakse viisil, mis on kooskõlas sõlmimisväljaminekute kapitaliseerimisega.

(h) Sõlmimiskulud

Sõlmimiskulud sisaldavad vahendajatele makstud komisjonitasu ja teisi sõlmimisega seotud kulutusi.

Tulevaste perioodide ettemakstud sõlmimiskulud, sealhulgas vahendajate komisjonitasud ja muud otsesed sõlmimisväljaminekud kapitaliseeritakse ulatuses, mida saab hüvitada tulevikumarginaali arvel ning kajastatakse kuluna kindlustuspoliisi kestuse jooksul.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(i) Administratiivkulude eraldis kindlustusliikide alusel

Administratiivkulude eraldamine nõuetega seotud kulude, sõlmimiskulude ja investeerimiskulude katteks toimub kooskõlas Ettevõtte poliitikaga, mille aluseks on erinevates kulukeskustes tehtud kulutused.

Administratiivkulud, millele pole konkreetse kindlustusliigi korral otseselt viidatud, jaotatakse kindlustusliikide vahel proportsionaalselt ettenähtud maksete mahuga.

(j) Kohustuste piisavuse test

Juhatus viib igal bilansipäeval läbi kohustuste piisavuse testi, hindamaks kindlustuslepingutest tulenevaid tuleviku rahavoogusid ja võrreldes saadud summat kohustuste bilansilise väärtusega, millest on maha arvatud kapitaliseeritud sõlmimiskulud.

Kui kindlustuskohustuste bilansiline väärtus on piisavuse testi valguses ebapiisav, siis tuleb kogu puudujääk kajastada aruandeaasta kahjumina, vähendades esmalt kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekuid ning jättes seejärel kõrvale täiendava möödumata riski eraldise.

Kohustuste piisavuse testi tehakse brutoeraldiste suhtes, s.t. edasikindlustuse mõju ei arvestata.

(k) Saadaolevad ja väljamaksmisele kuuluvad kindlustusmaksed

Kindlustusvõtjatelt, agentidelt ja edasikindlustusandjatelt saadaolevad ja neile makstavad summad on finantsvarad ning need kajastatakse kindlustuse saadaolevate ja väljamaksmisele kuuluvate kindlustusmaksetena, mitte kindlustuslepingu eraldiste või edasikindlustusvarana.

3.4 Finantsvarad

(a) Klassifikatsioon

Kõik finantsvarad võetakse algul arvele ühes alltoodud kategooriatest:

Finantsvaradena õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatakse kauplemise eesmärgil hoitavaid finantsvarasid või tekkinud kohustusi (vara, mis on omandatud või tekkinud peamiselt edasimüügi või tagasiostmise eesmärgil lähitulevikus); või ühiselt hallatava finantsinstrumentide portfelli osa, mille suhtes on tõendeid lähiminevikus saadud reaalse lühiajalise tulu kohta; või tuletisinstrumenti (välja arvatud riskimaandamisinstrument); või muud finantsvara, mida selle esmasel kajastamisel on määratletud õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks. Siia gruppi kuuluvad finantsvarad, mida on määratletud õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, ning mida kajastatakse ja hinnatakse nende õiglasel väärtuses vastavalt Ettevõtte dokumenteeritud investeerimisstrateegiale ning sellel põhinev teave edastatakse juhtkonnale.

Müügiootel finantsvarad on finantsvarad, mis võetakse algselt arvele müügiootel varana või muu vara, mis võetakse arvele kui vara, mida hoitakse kauplemiseks, lunastustähtpäevani hoidmiseks või laenude ja nõuete katteks. Müügiootel finantsvarad hõlmavad lühiajalisi investeringuid ja teatud võlakirju ja kapitaliväärtpabereid. Tavaliselt omistab Ettevõtte selle kategooria finantsvaradele, mida hoitakse tähtajatult ning mida võib müüa likviidsuse või intressimäära alusel või valuutakursi ja aktsiahindade muutuste tulemusena.

Lunastustähtpäevani hoitavad investeringud on finantsvarad, mis ei ole tuletisinstrumentid ning mis on fikseeritud või kindlaksmääratavate maksete ja fikseeritud lunastustähtaegadega, kusjuures Ettevõtte katteab antud varasid lunastustähtajani hoidma ja on suuteline seda tegema. 2008.a. ei liigitanud Ettevõtte sellesse kategooriasse ühtegi finantsinstrumenti (2007: null).

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Laenu ja nõuded on finantsvarad, mis on kindlaksmääratavate maksetega fikseeritud ning pole tuletisinstrumentid ning mida ei ole noteeritud aktiivsel turul. Laenu ja nõuded on laenu, tähtjalised hoiused pangas ning bilansis kajastatud võlgnikud. Siia kategooriasse kuuluvad ka kindlustusest saadaolevad summad.

Finantskohustused, mida kajastatakse amortisatsiooniväärtuses on Ettevõtte finantskohustused, mis pole õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande kajastatavad finantsinstrumentid. Siia kategooriasse kuuluvad kohustused võlausaldajate ees.

Tuletisinstrumentid

Ettevõtte kasutab tuletisinstrumente vara selleks, et maandada välisvaluuta ja intressimääraga seotud riske, mis tulenevad äritegevusest, finantseerimis- ja investeerimistegevusest. Vastavalt Ettevõtte varapoliitikale ei hoia ega kasuta see tuletisinstrumente kauplemise eesmärgil.

Tuletisinstrumente kajastatakse esmalt bilansis ning edaspidi nende õiglasel väärtuses. Õiglane väärtus leitakse noteeritud turuhinnast või diskonteeritud kassavoogude mudeli abil, sõltuvalt sellest, kumb on sobivam. Kui õiglane väärtus on positiivne, siis kajastatakse tuletisinstrumente varana, kui aga negatiivne, siis kohustusena.

Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutusest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastuvad aruandeperioodi kasumis/kahjumis.

Seisuga 31. detsember 2007 ja 2008 Ettevõtte kindlustuslepingutes fikseeritud tuletisinstrumentid puuduvad.

IAS 39 ja IFRS 7 muudatused

IASB andis 2008.a. oktoobris välja standardi Finantsvarade ümberklassifitseerimise kohta (muudetud IAS 39 "Finantsinstrumentid: Kajastamine ja mõõtmine" ning IFRS 7 "Finantsinstrumentid: Avalikustamine"). IAS 39 muudatus võimaldab majandusüksusel ümber klassifitseerida finantsvarad, mis pole tuletisinstrumentid, välja arvatud need, mis võetakse esmalt arvele õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, ning piirab võimalust finantsinstrumenti sellesse kategooriasse (s.t. kauplemine) klassifitseerida, kui neid ei hoita enam lähitulevikus toimuva müügi või tagasiostmise eesmärgil:

- Kui finantsvara vastab laenu ja nõuete kirjeldusele ning kui finantsvara pole esmasel kajastamisele vaja liigitada kauplemise eesmärgil hoitava varana, siis võib selle ümber klassifitseerida, juhul kui majandusüksus kavatses või suudab hoida finantsvara ettenähtud ajani tulevikus või tähtajani.
- Kui finantsvara ei vasta laenu ja nõuete kirjeldusele, siis võib selle kauplemiskategooriast ümber klassifitseerida üksnes 'harvaesinevatel asjaoludel'.

IAS 39 muudatus lubab majandusüksusel kanda finantsvara, mis pole tuletisinstrument ning ei vastaks tavapäraselt laenu ja nõuete definitsioonile, müügiotol vara kategooriast laenu ja nõuete kategooriasse, kui majandusüksus kavatses ja suudab seda finantsvara hoida ettenähtud ajani tulevikus või tähtajani.

IFRS 7 muudatus kehtestab IAS 39 muudatusega kooskõlas finantsvara ümber klassifitseerinud majandusüksusele täiendavad avaldamisnõuded. Muudatused jõustuvad tagasiulatuvalt 1. juulist 2008.a.

Ettevõttes ei toimunud majandusaasta jooksul finantsvarade ümberklassifitseerimist vastavalt ülaltoodud muudatusele.

(b) Kajastamine ja kajastamise lõpetamine

Finantsinstrumentid kajastatakse siis, kui Ettevõtte saab instrumendi üle lepingulised õigused. Finantsvarade tavapärasel viisil sooritatud ost-müük kajastatakse bilansis tehingukuupäeva seisuga, milleks on finantsvara üleandmise kuupäev. Tehingukuupäeva ja arvelduspäeva vahelisel perioodil arvestab Ettevõtte muutusi saadud või üle antud vara õiglasel väärtuses samadel alustel, mida kasutatakse mistahes muu vastavasse kategooriasse kuuluva omandatud vara puhul.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Finantsvara kajastamine lõpetatakse, kui õigused saadavatele rahavoogudele aeguvad või kui kõik olulised omandiga seotud riskid ja hüved on üle antud. Finantskohustuste kajastamine lõpetatakse kui need lõppevad – s.t. kui kohustus on täidetud, tühistatud või aegub.

(c) Esialgne ja edaspidine arvestamine

Finantsinstrumendid võetakse arvele õiglasel väärtuses, millele lisatakse kõigi finantsvarade puhul, mis ei ole õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumiaruande, nende soetamisega otseselt seotud tehingukulud.

Pärast esialgset kajastamist hinnatakse kõiki finantsvarasid ja kohustusi ning müügiootel finantsvara õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumiaruande, välja arvatud need instrumendid, mille õiglasel väärtuses arvestamine pole võimalik. Selliseid instrumente arvestatakse kuluna, millest on maha arvatud tehingukulud ja väärtuse langus.

Kõik finantskohustused, mida pole arvele võetud läbi kasumi/kahjumi, laenud ja nõuded, hoitud pangas ja lunastustähtpäevani hoitavad varad kajastatakse sisemise intressimäära meetodil amortisatsioonikuluna. Väärtuse languse korral kuuluvad kõik instrumendid ümberhindamisele. Lühiajalisi nõudeid ja maksmisele kuuluvaid summasid ei diskonteerita.

Õiglasel väärtuses arvele võetud finantsvarade õiglase väärtuse muutustest tulenev tulu või kulu kajastatakse tekkimise perioodil kasumiaruandes. Müügi valmis finantsvarade õiglase väärtuse muutusest tulenevat vahet kajastatakse omakapitalis, välja arvatud väärtuse langus, mida kajastatakse kasumiaruandes.

(d) Õiglase väärtuse hindamine

Õiglase väärtus on summa, mille eest on võimalik vahetada vara või arveldada kohustust teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus.

Aktiivsel turul noteeritud turuhinnaga finantsinstrumentide õiglase väärtuse määramise aluseks on noteeritud hind aruandluspäeval või vastava turu viimasel tööpäeval. Kui finantsinstrumenti ei ole võimalik seostada aktiivse turuga, kasutatakse diskonteeritud rajavoogude meetodit või muud vastaval turul kohaldatavat mõõtmismudelit, eeldusel, et sellise mudeli kasutamine tagab õiglase väärtuse usaldusväärse hinnangu.

Diskonteeritud rahavoogude meetodi kasutamise korral põhineb tulevaste rahavoogude hinnang juhatuse parimal äranägemisel ning diskontomääraks on bilansipäevaga seotud ning sarnaste tingimustega finantsinstrumentidele kohaldatav turumäär. Hindamismudeli kasutamisel on sisendi aluseks turumeetmed bilansipäeva seisuga.

Börsil mittekaubeldavate tuletisinstrumentide õiglast väärtust hinnatakse Ettevõtte poolt bilansipäeva seisuga lepingu lõpetamise korral saadavas või maksmisele kuuluvas ulatuses, võttes arvesse kehtivaid turutingimusi ning teiste osapoolte krediitvõimet.

Kõigi õiglasel väärtuses kajastatud finantsinstrumentide õiglast väärtust mõõdeti turuhinna baasil.

(e) Investeeringud sidusettevõtetesse

Sidusettevõtted on ettevõtted, mille üle Ettevõtte omab olulist mõju, kuid mille tegevus ja finantsid ei allu Ettevõtte kontrollile. Olulise mõju olemasolu eeldatakse juhul, kui Ettevõtte omanduses on 20-50% sidusettevõtte hääleõigusest. Ettevõtte investeeringute hulka kuulub omandamisel tuvastatud firmaväärtus, millest on maha arvatud võimalik kogunenud kahju väärtuse langusest. Individuaalsed raamatupidamisaruanded hõlmavad Ettevõtte osa kogu sidusettevõtete kajastatud tulust ja kulust omakapitali arvestuse alusel, alates päevast, millal oluline mõju algab kuni päevani, millal oluline mõju lakkab. Kui Ettevõtte kahjumiosa ületab Ettevõtte huvi sidusettevõttes, siis vähendatakse Ettevõtte bilansiline väärtus nullini ja edasiste kadude kajastamine lõpetatakse, välja arvatud ulatuses, mille suhtes Ettevõtte on võtnud õiguslikke või konstruktiivseid kohustusi või teinud makseid sidusettevõtte nimel.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(f) Varade müük tagasiostulepingute alusel (repolepingud)

Varade ostu-tagasimüügitehingud kajastatakse finantstehingutena. Kui Ettevõtte osaleb sellises tehingus vara müüjana, siis jätkatakse müüdü varade bilansis kajastamist samade arvestuspõhimõtete järgi nagu oma vara puhul. Müügist saadud vahendid kajastatakse kohustustena nimetatud varade ostja suhtes.

Kui Ettevõtte osaleb varade tagasiostuõigusega müügitehingus ostjana, siis ei kajastata ostetud vara Ettevõtte bilansis, vaid tehingu tulemusel makstud ostuhind kajastatakse nõudena varade müüja vastu. Tehingutest tulenev intressitulu või -kulu kajastatakse kasumiaruandes vastava lepingu kehtivusperioodil.

3.5 Varade väärtuse vähenemine

(a) Finantsvarad

Ettevõtte hindab igal bilansipäeval, kas on olemas objektiivseid tõendeid finantsvara väärtuse languse kohta. Finantsvara väärtus loetakse langenuks, kui esineb objektiivseid tõendeid ühest või enamast sündmusest, mis on negatiivselt mõjutanud varast saadavaid eeldatavaid tulevasi rahavoogusid.

Ettevõtte hindab tõendeid nii individuaalselt kui ka gruppide kaupa. Kõik individuaalselt olulised varad kuuluvad individuaalsele väärtuse languse testimisele. Kõik individuaalselt olulised varad, mille hindamise tulemusel leitakse, et nende väärtus pole langenud, hinnatakse seejärel grupiviisiliselt väärtuse languse suhtes, mis on toimunud, kuid mida pole bilansipäeva seisuga veel tuvastatud.

Kindlustusest saadaolevad ja tähtaja ületanud maksed kuuluvad pärast poliisi tühistamist tagasipööramisele preemiatalu suhtes. Varade väärtuse languse eraldist ei kajastata summade suhtes, mille tähtaeg pole veel saabunud, juhul kui preemiat ega selle osa ei kajastata tuluna.

Muud võlgnikud näidatakse hüvitatava summa ulatuses. Varade väärtuse languse eraldis kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuetena.

(b) Varad, mis ei ole finantsvarad

Igal bilansipäeval hindab Ettevõtte, kas on märke, mis võiksid viidata varade väärtuse langusele selliste varade puhul, mis ei ole finantsvarad, välja arvatud edasilükkunud maksud ja kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekud. Niisuguste märkide olemasolu puhul testitakse varade kaetavat väärtust. Selliste varade kaetav väärtus on võrdne kõrgemaga kahest näitajast: kas vara õiglasest väärtustest (miinus müügikulutused) või kasutusväärtus. Kasutusväärtuse hindamisel diskonteeritakse tuleviku rahavood praeguse väärtuseni, kasutades maksustamiseelset diskontomäära, mis kajastab kehtivaid turuhinnanguid raha ajaväärtuse kohta ning varaspetsiifilisi riske. Vara puhul, mis ei genereeri raha sissevoolu teistest varadest sõltumatult, määratakse kaetav väärtus raha genereeriva üksuse kohta, kuhu vara kuulub. Varade väärtuse vähenemisest tulenevat kahjumit kajastatakse siis kui vara või raha genereeriva üksuse raamatupidamisväärtus ületab selle kaetava väärtuse.

Kõik vara väärtuse langemisest tekkinud kahjumid kajastuvad kasumiaruandes ning pööratakse tagasi ainult siis, kui toimub muutus kaetava väärtuse määramiseks kasutatud näitajates. Mistahes ümberpööratud varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum pööratakse ümber ainult ulatuses, mille korral vara bilansiline väärtus ei ületa bilansilist jääkmaksumust, mis kujunenud arvestades vahepealsetel aastatel normaalselt amortisatsiooni.

3.6 Vara ja seadmed

Vara ja seadmed kajastatakse omahinnaga, millest on lahutatud kulum ja väärtuse langus. Amortisatsiooni arvestatakse lineaarsel meetodil, lähtudes konkreetse vara kasulikust elueast, järgmiselt:

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Kontoriseadmed	20% aastas
Arvutustehnika ja elektriseadmed	35% aastas
Transpordivahendid	20% aastas
Hooned	5% aastas

Ettevõtte tegevuseks kasutatavad hooned kajastatakse esialgu soetusmaksumuses, millest arvatakse maha kulum. Pärastpoole kajastatakse hooned ümberhindamisväärtuses, mis on nende õiglase väärtus ümberhindamise päeva seisuga, millest on maha arvatud akumulatsioonid kulum ja varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum. Ümberhindamisest tulenev väärtuse suurenemine kajastatakse omakapitali real "Ümberhindluse reserv". Hindamise viivad läbi sõltumatud hindajad.

Materiaalse põhivara hoolduskulud kajastatakse kasumiaruandes vastava kulu tekkimisel. Kinnisvara ja seadmete kapitaalremondi kulud (rendivara parendus) lisatakse vastava vara väärtusele ning kantakse kuludesse vara kasuliku tööea jooksul. Renditud materiaalse põhivara kapitaalremondi kulutused kantakse kuludesse lineaarmedoodil kas kapitaalremondi kasuliku tööea või rendiperioodi jooksul, sõltuvalt sellest, kumb on lühem.

Vara ja seadmete käsutamisest tulenev kasum või kahjum arvutatakse lähtuvalt erinevusest vara bilansilise väärtuse ja müügist saadava tulu vahel ning see kajastatakse kasumiaruandes.

Kulumiarvestuse meetodid, kasulik tööiga ja jääkväärtus vaadatakse läbi kord aastas.

3.7 Immateriaalne põhivara

Tarkvaralitsentsid

Tarkvaralitsentsid kapitaliseeritakse. Tarkvaralitsentsid võetakse arvele soetusväärtuses, k.a. sõlmimis- ja rakendamiseväljaminekud, millest on maha arvatud kulum ja varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum. Kulumit arvestatakse lineaarse meetodi baasil kogu vastava vara kasuliku tööea vältel, et nende väärtust kasuliku tööea lõppedes alltoodud määraga vähendada:

Tarkvaralitsentsid	20% aastas

3.8 Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringutena on kajastatud maad ja hooneid, mida ettevõtte hoiab renditulu teenimise või turuväärtuse kasvu eesmärgil ning neid hinnatakse õiglaselt väärtuses, mille muutused kajastuvad kasumiaruandes.

Õiglase väärtuse aluseks on turuväärtus ning see võrdub summaga, mille eest on hindamispäeval võimalik vahetada vara teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus pärast nõuetekohast turundustegevust. Bilansipäeva seisuga turutingimuste kajastamiseks hindab iga kinnisvarainvesteeringut nõuetekohase kvalifikatsiooni ja kogemusega sõltumatu väliseksperdi.

Kinnisvarainvesteeringuks liigitamine või liigituse muutmine toimub kasutusotstarbe muutumisel.

Kui materiaalse põhivara ese liigitatakse kasutusotstarbe muutumisest tulenevalt kinnisvarainvesteeringuks, siis kajastatakse vahetult ülekandmise päeval kehtinud eseme bilansilise väärtuse ning õiglase väärtuse vahel esinenud erinevust vahetult omakapitalis, kui tegemist on tuluga. Eseme käsitamisel kantakse tulu jaotamata kasumisse. Sellisel viisil tekkinud kahjum kajastatakse vahetult kasumiaruandes.

Kui omanik hõivab kogu kinnisvarainvesteeringu, siis liigitatakse see ümber materiaalseks põhivaraks ning edaspidi arvestatakse selle väärtust ümber liigitamise kuupäeval kehtinud õiglaselt väärtuses.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

3.9 Rendarvestus

Ettevõtte kui rendileandja

Renditulu kasutusrendi korras välja renditud kinnisvarainvesteeringutelt kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Ettevõtte kui rentnik

Kasutusrendi makseid kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna kasumiaruandes. Saadud allahindlus kajastatakse kasumiaruandes olulise osana kõigist rendikuludest.

Ettevõtte puuduvad kapitalirendi tingimustel renditud varad.

3.10 Ettevõtte tulumaks

Tulumaksukulu hõlmab jooksvat ja edasilükkunud maksu. Tulumaksukulu kajastatakse kasumiaruandes, välja arvatud otse omakapitalis kajastatud objektid, mis kajastatakse omakapitalis.

Jooksvad maksud on aruandeaastal maksustatavalt tulult arvestatud ning maksmisele kuuluvad maksud, millele kohaldatakse aruandluspäeval kehtivat maksumäära (2008.a. ja 2007.a. 15%) ning mistahes maksmisele kuuluva maksu korrigeerimist eelmiste aastate suhtes.

Edasilükkunud tulumaksu kajastatakse bilansi alusel, osundades ajutistele erinevustele raamatupidamisaruandes toodud varade ja kohustuste bilansilises väärtuse (finantsaruandluse otstarbel) ning maksudena makstavate summade vahel. Nimetatud erinevused tulenevad peamiselt vara ja seadmete maksuarvestuses, finantsarvestuses ja eraldiste arvestamisel kasutatavatest erinevatest amortisatsioonimääradest. Edasilükkunud maks kajastatakse kohaldades seadusjärgset 15% maksumäära.

Edasilükkunud tulumaksuvarad kajastatakse ulatuses, mis tagab tulevikus maksustatava kasumi olemasolu ajutiste erinevuste utiliseerimiseks. Edasilükkunud tulumaksuvarad vaadatakse üle igal aruandluspäeval ning neid vähendatakse ulatuseni, kus seotud maksutulu realiseerimine pole enam tõenäoline. Edasilükkunud maksuvara ja kohustusi ei diskonteerita.

3.11 Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes raha kassas ning nõudmiseni hoiuseid ja üleöödeposiite pankades nende õiglasel väärtuses, kuni 3-kuulisi tähtjalisi deposiite. Rahavoogude aruanne on koostatud otsemeetodil.

3.12 Dividendid

Dividende kajastatakse jaotamata kasumina dividendide väljakuulutamise perioodil.

3.13 Seotud osapooled

Seotud osapooled on Ettevõtte aktsionärid, juhatuse ja nõukogu liikmed, nende lähisugulased ja ettevõtted, mille üle juhatuse ja nõukogu liikmed omavad olulist mõju või kontrolli.

3.14 Töötajate hüvitised

Lühiajalised töötajate hüvitised, sealhulgas töötasud ja sotsiaalkindlustusmaksed, lisatasud ja puhkusetasud arvestatakse tekkepõhiselt netotegevuskuludes. Vastavalt kohalikule seadusandlusele maksab Ettevõtte töötajate eest nende tööhõiveperioodi jooksul fikseeritud sotsiaalkindlustusmaksed riiklikku sotsiaalfondi ning Ettevõtte puudub kohustus teha täiendavaid teenistusega seotud makseid pensionile jäänud töötajate suhtes.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

3.15 Eraldised

Eraldisi kajastatakse juhul, kui Ettevõttel on enne bilansipäeva tekkinud juriidiline või tegevusest tingitud kohustus, eraldise realiseerumine ressursside väljamineku näol on tõenäoline ning eraldise suurus on usaldusväärselt mõõdetav.

3.16 Allutatud kohustused

Allutatud kohustused on finantskohustused, mille kohta on sõlmitud leping, et likvideerimise, pankroti, sundhüvitamise või muu hüvitamise korral hüvitatakse need vaid pärast teiste võlausaldajate nõuete rahuldamist.

Allutatud kohustused kajastatakse esialgu õiglasest väärtusest, millest on maha arvatud tehingukulud ja edaspidi amortisatsiooniväärtusest. Allutatud võla amortisatsiooniväärtus on finantskohustuse esmase arvele võtmise väärtus, millest on maha arvatud põhiosa tagasimaksud, pluss või miinus esialgse summa ja lunastustähtaja summa erinevuse kulum.

Kõige olulisemad hinnangud ja otsused arvestuspõhimõtete rakendamisel

Raamatupidamise aastaaruande koostamine kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega (IFRS) nõuab juhtkonnalt otsuste, kalkulatsioonide ja hinnangute tegemist, mis mõjutavad arvestuspõhimõtete rakendamist ning varade ja kohustuste, tulude ja kulude kajastatud summasid. Kuigi need hinnangud põhinevad juhtkonna teadlikkusel sündmustest ja tegevustest, võivad tegelikud tulemused nendest hinnangutest siiski erineda.

Hinnangud ja eeldused vaadatakse üle järjepidevalt. Raamatupidamislike hinnangute muutused kajastatakse muutuse tegemise aastal, kui nad puudutavad ainult antud aastat, või muutuse tegemise aastal ja järgnevatel aastatel, kui nad puudutavad antud ja järgnevatel aastaid.

Hinnangu määramatuse peamised allikad:

Kindlustustehnilised eraldised

Äritegevuse iseloomu tõttu on mingi kindla nõude tõenäolist tulemust ja teatatud nõuete lõplikku kulgu ennustada väga raske. Iga teatatud nõuet hinnatakse eraldi juhtumhaaval, arvestades nõude aluseks olevaid asjaolusid, kahju käsitlemisel kogutud infot ning sarnaste nõuete suuruse ajaloolist tõendusmaterjali. Juhtumipõhised hinnangud vaadatakse regulaarselt üle ja uuendatakse täiendava info saamisel. Eraldised põhinevad teadaoleval infol. Siiski võivad lõplikud kohustused edasise arengu toimele varieeruda. Tegevusliikide kaupa erineb ka eraldiste hindamise raskus, mis sõltub vastavast kindlustuslepingust, nõude keerukusest, mahust, individuaalsest raskusest ja toimumiskuupäeva määramisest ning teatamisviivitusest.

Kõige olulisemad oletused on seotud toimunud kuid registreerimata kahjude eraldisega ("IBNR"). Kindlustustehnilise eraldise piisavust jälgitakse regulaarselt nõuete eraldiste äravoolu analüüsi ja kohustuste piisavuse testi abil, mis viiakse läbi iga tegevusliigi kohta.

Finantsinstrumentide väärtuse hindamine

Kui turuhinda pole võimalik jälgida, siis kasutatakse finantsvara ja kohustuste õiglase väärtuse määramiseks ülalkirjeldatud hindamismeetodeid. Harva kaubeldavate ja vähese hinna läbipaistvusega finantsinstrumentide korral on õiglane väärtus on vähem objektiivne ning vajab erinevat otsustustaset sõltuvalt likviidsusest, kontsentratsioonist, turutegurite määramatusest, hinnakujunduse eeldustest ja teistest antud instrumenti mõjutavatest riskidest. Seetõttu hindab Ettevõtte selliste instrumentide väärtust soetusmaksumuses, millest lahutatakse vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Finantsvarade väärtuse vähenemine

Vara väärtuse vähenemisele viitava asjaolu kindlakstegemine põhineb finantsinstrumendi bilansilise ja õiglase väärtuse võrdlusel. Finants- ja kapitaliturgude allakäigu tõttu pole turuhind mitte alati vara väärtuse vähenemise määramiseks usaldusväärne allikas. Ettevõtte kasutab hindamismudeleid, mis baseeruvad sarnaste toodete fikseeritud turuhinnal.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Varade väärtuse langust mõõtmiseks hindab Ettevõtte võimalikke muutusi konkreetse finantsinstrumendi tulevastes rahavoogudes lähtuvalt finantsinstrumendi väljastaja finantsseisundi analüüsist. Seisuga 31. detsember 2008 mõõdeti kõigi õiglases väärtuses finantsinstrumentide õiglast väärtust aktiivsetel turgudel fikseeritud turuhindade põhjal.

Kinnisvarainvesteeringute hindamine

Kinnisvarainvesteeringud kajastatakse õiglases väärtuses ning kõik õiglase väärtuse muutused kajastatakse kasumiaruandes. Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse mõõtmisel toetub juhatus välishindajate otsusele ning hindab nende hinnangu usaldusväärsust hetke turusituatsioonis.

Laenude ja nõuete väärtuse vähenemine

Finantsvarade jälgimise ja vara väärtuse vähenemise kindlakstegemise protsess hõlmab mitmeid olulisi riske ja hinnangute määramatust. Siia kuulub ka risk, et emitendi krediidiomaduste muutumise tõttu muutub Ettevõtte hinnang emitendi kõigi lepinguliste kohustuste täitmisele, ning risk, et majanduslikud väljavaated on oodatust halvemad või avaldavad emitendile oodatust suuremat mõju. Samuti on olemas risk, et Ettevõttele teatavaks saanud uus info või muutused muudes faktides ja asjaoludes sunnib Ettevõtet oma investeeringuotsust muutma. Kõik nimetatud olukorrad võib põhjustada tulevikus kasumiaruandesse arvamist dokumenteeritud vara väärtuse vähenemise ulatuses.

Eraldiste kajastamine

Eraldised moodustatakse siis, kui on tõenäoline, et juba toimunud sündmus on loonud praeguse kohustuse või kahju ning summat on võimalik hinnata. Juhatus annab hinnangu võimaliku kahju kandmise tõenäosusele. Kahju hinnatav suurus nõuab juhatuse otsust sobiva arvutusmudeli valimiseks ning konkreetse mõjuga seotud erihinnangute tegemist.

Hetke turusituatsioon

2007.a. keskel alanud ning seni jätkuv globaalne likviidsuskriis on muuhulgas andnud tulemuseks finants- ja kinnisvaraturgude madala likviidsustaseme, kapitaliturgude rahastamise madala taseme ning pangandussektori madala likviidsuse. Peale selle on Läti kogenud majanduslangust, mis on mõjutanud ning võib jätkuvalt mõjutada selles keskkonnas tegutsevate ettevõtete tegevust. Käesolevad raamatupidamisaruanded kajastavad juhatuse hinnangut Läti ja globaalse ärikeskkonna mõju kohta Ettevõtte tegevusele ja finantsseisundile. Ärikeskkonna edasised arengud võivad juhatuse hinnangust erineda.

(4) Risk ja riskide juhtimine

4.1 Risk ja riskide juhtimine

Kindlustustegevus seisneb riski üleandmises kindlustusvõtjalt kindlustusandjale ning selle riski juhtimises. Suurimad kindlustusriskid tulenevad kindlustusriski võtmisest, nende hindamisest, edasikindlustuskatte valikust ja sõlmitud kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste täitmisest. Lisaks mõjutavad kindlustusandjat ka investeeringuriskid, mis tekivad siis, kui kindlustusandja peab kasutama kindlustustehniliste eraldiste katmiseks varasid, mis on investeeritud mitmetesse finantsinstrumentidesse: tururisk, krediidirisk, likviidsusrisk ja kasutusrisk.

Ettevõtte juhatus on määratlenud riskid ja koostanud nende riskide juhtimise kava. Riskide juhtimine toimub vastavalt Ettevõtte juhatuse otsusele.

Ettevõtte juhatus on jaotanud kõik riskid järgmistesse suurematesse rühmadesse:

- kindlustusrisk
- finantsrisk
- kasutusriskid

Iga nimetatud rühm on jagatud alarühmadeks, mis määratlevad riske, mis võivad avaldada mõju mistahes tegevussuunale. Iga riski jaoks on välja töötatud täitmiskava, mille täitmine peaks minimeerima ja vältima riski esinemise võimalust.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

4.2 Kindlustusrisk ja riskijuhtimine

Kindlustusrisk on Ettevõtte igapäevases tegevuses kõige olulisem risk.

(a) Riskihindamise (underwriting) strateegia

Ettevõtte underwriting'u strateegia eesmärk on saavutada kindlustuslepingute mitmekesisus, tagamaks portfelli tasakaalustatust ning selle aluseks on pika perioodi jooksul sarnaste kindlustusriskide suur portfelli, mis peaks usutavasti vähendama tulemuste variaablust.

Riskihindamise (underwriting) strateegia on sätestatud aastases äriplaanis, millega määratakse äritegevuse suunad ja majandusharud, milles Ettevõtte on valmis riske võtma. Tagamaks soovitud riskide valikut kindlustusportfellis on kindlustusstrateegia viidud riskijuhini (underwriter) läbi riskivõtmise detailsete õiguste, millega määratakse igale riskijuhile limiidid, millises liigis, mahus ja tööstusharus ta võib riske võtta. Kõik kahjukindlustuslepingud sõlmitakse kuni 5 aastaks; kuid tavaliselt on nende kestuseks üks aasta ja riskijuhil on õigus lepingu pikendamiseks loobuda või muuta lepingu uuendamisel kindlustuslepingu tingimusi.

Kahjukindlustuse maksemäärad ja -tariifid kajastavad turutingimusi ning katavad kõige tõenäolisemaid eeldusi, mis on vajalikud tuleviku tulemuste korrigeerimiseks, mille eesmärgiks on oluliselt maandada finantsriske.

Juhatus jälgib regulaarselt riskivõtmise õigustest kinnipidamist. Juhatus pöörab erilist tähelepanu eriõigusi vajavatele tehingutele.

(b) Peamised kindlustustooted

Alljärgnevalt on ära toodud kindlustuslepingute tingimused, mis mõjutavad olulisel määral kindlustuslepingutest saadavate rahavoogude hulka, ajastust ja määramatust. Peale selle kirjeldatakse alltoodud Ettevõtte peamisi kindlustustooted ning nendega seotud riskide juhtimise viise.

Kaskokindlustus

Kindlustusega hüvitatakse sõiduki kahjustumine, hävimine või kaotsimine. Kindlustatud sõidukiga seoses on võimalik osta ka mitmesuguseid lisakatteid. Kaskokindlustuse tariifid määratakse *bonus-malus* süsteemi alusel, mille kohaselt kahju puudumise korral kindlustustariifi järk langeb ning kahju tekkimisel kindlustusmakse suureneb. Kindlustussumma ületab harva 50000 LVL. Kahju on suurim sõidukite varguse ja hävimise korral.

Liikluskindlustus

See kindlustus on kohustuslik kindlustus, mille tingimused ja hüvitamise eeskirjad sätestatakse Liikluskindlustuse seaduses ja teistes õigusaktides. Liikluskindlustuse tariifi määramisel kasutatakse *bonus-malus* süsteemi, mille kohaselt kahju puudumise korral kindlustustariifi järk langeb ning kahju esinemise korral kindlustusmakse suureneb.

Liikluskindlustus katab isikukahju ja varakahju nõuded Lätis ning roheline kaardi süsteemiga liitunud kindlustatud sõidukijuhtide poolt välismaal toimunud kahju nõuded.

Enamus liikluskindlustuse hüvitistest katavad varakahju ja isikukahju, milleks on enamasti ravikulud ning ajutise töövõimetuse toetus. Kuid võimalik on ka pikaajaliste hüvitiste, nagu pensionite ja töövõimetustoetuse maksmine, mida makstakse välja pika aja jooksul.

Isegi juhul kui varasema statistika kohaselt on nõuetest teavitatud üsna kiiresti ning neid saab lahendada viivitamatult, võib olukord siiski muutuda ning liikluskindlustuse nõuded on liigitatud 'pikaajalise kindlustuse' klassi, kus lõpliku nõude hinna määramine võtab kauem aega.

Selle tootega seotud põhiriskid on sõlmimisrisk, konkurentsirisk ning nõuete kogemuse risk. Nende poliiside riskiga samaulatusliku preemia arvutamine on subjektiivne ning seega riskantne. Kindlustusrisiki juhtimine toimub peamiselt tundliku hinnakujunduse, tootekujunduse, riski valiku, sobiva investeerimisstrateegia, tariifide ja edasikindlustuse kaudu.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Sellest tulenevalt Ettevõtte jälgib ja tegeleb muutustega Ettevõtte majandus- ja ärikeskkonnas.

Tervisekindlustus

Tervisekindlustuse toodet pakutakse ettevõtetele, kes ostavad tervisekindlustust oma töötajate jaoks.

Tervisekindlustusega hüvitatakse arsti külastuse, haiglasviibimise ning ravimite ostmisega seotud kulud.

Kuna tervisekindlustus on masstoode, mis koosneb suurest hulgast väikestest hüvitistest, siis on selle tootega seotud risk sobiva juhtimise korral väike.

Ettevõtte jälgib ja tegeleb muutustega meditsiiniteenuste hinnas, jälgib nõuete määra tööandja seisukohast ning korrigeerib hindu igal aastal, kui muutusi esineb.

Varakindlustus

Varakindlustusega kaetakse tulekahju, torulekkest tuleneva plahvatuse, murdvarguse ja röövimise ning tormiga kaasnev kahju. Koduse vara kindlustamisel võib osta ka vastutuskindlustuse.

Ärikatkestuse kindlustusega kaetakse saamata jäänud ärikasum ning tehtud püsikulud, mis tulenevad Ettevõtte varakindlustusega kaetud mistahes riski realiseerimisest. Seda tüüpi kindlustuse müümisel on eriti oluline arvestada klientide usaldusväärsus ja finantsaruannete läbipaistvus.

Kõige sagedasem koduse varaga seotud risk on torulekkes ja tulekahju. Tulekahju toimumise korral on kahjud tavaliselt kõige suuremad.

Üldiselt teatatakse varakindlustuse nõudest kiiresti ning need saab lahendada viivitusega.

Seepärast on varakindlustus liigitatud 'lühiajaliseks' kindlustusliigiks, mis vastandub 'pikaajalisele' kindlustusliigile, kus lõpliku nõude hinna määramine võtab kauem aega.

Selle tootega seotud võtmeriskid on underwriting' u risk, konkurentsirisk ja nõuete kogemuse risk.

Sõlmimisrisk on risk, et Ettevõtte ei arvesta erinevate kindlustatud vara preemiume. Erasisiku varakindlustuse puhul eeldatakse, et on olemas suur kogus sarnase riskiprofiiliga varasid. Kuid see ei pruugi nii olla äriettevõtete puhul. Paljud ärivara kindlustuspakkumised sõltuvad kindlustuskoha asukohast, kindlustusvõtja tegevusest ja tarvitusele võetud ohutusmeetmetest. Nende poliiside riskiga samaulatusliku preemia arvutamine on subjektiivne ning seega riskantne.

Varaklasse mõjutab ka risk, et kindlustusvõtja esitab valesid või sobimatuid nõudeid, püüab suurendada kahju või liialdab kahjuhüvitise nõudmisel. See selgitab suuresti miks majandustingimused korreleeruvad varakindlustuse tulususega. Kindlustusrisiki juhtimine toimub peamiselt hinnakujunduse, rahvusvahelistele standarditele vastava sõltumatu vara hindamise, tootekujunduse, riskide valiku ja edasikindlustuse kaudu. Seetõttu Ettevõtte jälgib ning tegeleb muutustega tema üldises majandus- ja ärikeskkonnas.

(c) Kontsentratsiooniriskid

Kindlustusprotsessis võib kontsentratsioonirisk tekkida seal, kus teatud sündmus või sündmuste jada mõjutab tugevasti Ettevõtte kohustusi. Niisugune kontsentratsioon võib tekkida ühe kindlustuslepingu või suure arvu seotud lepingute tõttu ning on seotud oluliste kohustuste tekkimist võimaldavate asjaoludega.

Ettevõtte juhatus on teadlik kontsentratsiooniriski olemasolust. Kontsentratsioonirisk võib tekkida erinevate kokkusattumuste tõttu. Kõige sagedamini on kontsentratsioonirisk vaadeldav teatud tüüpi kindlustuse korral, mis puudutab eraisikute kindlustamist; näiteks õnnetusjuhtumikindlustus juhul kui õnnetusse satub rühm isikuid kes kõik on sõlminud õnnetusjuhtumikindlustuse Ettevõttega. Varakindlustuse korral võib kontsentratsioonirisk esineda juhul, kui üks tiheasustusega ala kogeb riski (nt. tulekahju), mis võib kergesti ühelt kinnisvaralt teisele üle kanduda ning selle juhtumist ei saa vältida.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Peale selle on juhatus teadlik sellest, et võimalik kontsentratsioonirisk võib esineda ühes ettevõttes või kogu majanduspiirkonnas, mis on kindlustatud mitmete riskide suhtes. Selliste riskide kindlustamisel on kohustuslikuks eeltingimuseks ettevõtte finantsseisundi ja –suutlikkuse hindamine, samuti võimalike finantskohustuste suuruse kindlaks tegemine, Ettevõtte juba olemasolevate ning tulevikus tehtavate kohustuste suuruse tuvastamine. Finantsriskide hindamisel uuritakse majanduskasvu tendentsi ning piirkonnale mõju avaldavaid potentsiaalseid riske.

Kontsentratsiooniriskist tuleneva kahju vähendamiseks kasutab Ettevõtte edasikindlustust – nii proportsionaalset kui ka mitteproportsionaalset edasikindlustust. Edasikindlustuse ostmisel fikseeritakse Ettevõtte riskiosa nii ühe objekti kui ka ühe sündmuse kohta, mille puhul kahju võib tekkida üheaegselt mitmele objektile. Sellised riskid kindlustatakse edasi praktiliselt kõigi kindlustusliikide puhul. Juhatus on Ettevõtte järgitava edasikindlustuse poliitika heaks kiitnud.

Ettevõtte kasutab peamiselt kahekordseid riskide juhtimise meetodeid. Esiteks toimub riskide juhtimine sobiva underwriting’u kaudu. Riskijuht tohib riske hinnata siis, kui oodatav kasum on samaulatuslik võetud riskidega. Teiseks juhitakse riske edasikindlustuse abil. Ettevõtte ostab edasikindlustuskatet mitmesugustele kohustustele ja varadele. Ettevõtte hindab edasikindlustuse programmiga seotud kulusid ja tulusid regulaarselt.

Ettevõtte kehtestab kogu riskivalmiduse, mis võimaldaks katta riskide kontsentratsiooni. Riskidele avatust jälgitakse nii riski hindamise ajal kui ka kord kuus, vaadates läbi aruanded, milles on toodud võtmeriskid, millele Ettevõtte on avatud. Ettevõtte kasutab koguriski jälgimiseks mitmeid modelleerimisvahendeid, et mõõta edasikindlustusprogrammide tõhusust ja Ettevõtte netoriski. Aasta jooksul kasutatakse neid mudeleid mitmete täiendavate stressitestide ja stsenaariumianalüüside teostamiseks.

Erinevad kindlustusliigid ja võtmekontsentratsioon:

Kindlustusliik	Kogu kindlustussumma LVL	Edasikindlustuse summa LVL	Netogarantii (pärast edasikindlustust) LVL	Kehtivate lepingute arv	Keskmine kindlustussumma
Sõidukikindlustus	616 557 122	-	616 557 122	55 3	11 1
Kohustuslik liikluskindlustus	1 650 000	-	1 650 000	3	50 0
Tervisekindlustus *	242 190 133	-	242 190 133	3 27	73 9
Varakindlustus	7 821 014	371 4 768 141 170	3 052 873 201	82 70	36 9
Mitmesugused finantsriskid	202 189 117	162 014 995	40 174 122	3 42	11 7
Veosekindlustus *	121 664 638	72 898 460	48 766 178	19	251 3
Vastutuskindlustus	338 227 536	147 325 580	190 901 956	6 65	28 6
Õnnetusjuhtumikindlustus *	148 648 196	22 104 324	126 543 872	5 72	22 1
Reisi õnnetusjuhtumikindlustus	466 937 681	215 846 490	251 091 191	31 36	8 0
Merekindlustus	21 183 249	18 816 136	2 367 113	6	38 1
Mereliikluskindlustus	449 560	404 604	44 956		7 4
Raudteetranspordikindlustus *	81 399 056	16 279 811	65 119 245	1	4 341 2
Vabatahtlik liikluskindlustus **	-	-	-	188 42	
Õhusõiduki vastuskindlustus	805 831 533	781 656 587	24 174 946	6	366 2
Õhusõidukikindlustus	9 757 032	8 927 081	829 951	4	18 4
Krediidikindlustus	5 337 476	3 598 955	1 738 521	8	20 4
Garantiikindlustus	39 218 600	21 972 750	17 245 850	57	30 2
Kokku	10 922 255 300	6 239 986 943	4 682 268 357	377 96	

* ühe lepinguga saab katta mitut eset/isikut

** maksimaalse limiidi määrab EL ning maksimaalne netokindlustuse limiit ühe kindlustusjuhtumi kohta on 400 000 EUR. Kahjud, mis ületavad 400 000 EUR kaetakse edasikindlustusest.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(d) Katastroofid

Ettevõtte juhatus on teadlik katastroofist tuleneva riski võimalikkusest. Meie geograafilistes tingimustes on see risk seotud peamiselt meteoroloogiliste nähtustega: tormid, üleujutused, loodusõnnetused (rahe, lumi, jää jms.). Suured tulekahjud ja maavärinad on ebatõenäolised kuid need võivad siiski esineda. Kõige iseloomulikumad katastroofid on üleujutused ja tormid. Ettevõttele katastroofiriskist tuleneva mõju vähendamiseks kasutatakse edasikindlustust. Edasikindlustust ostetakse nii proportsionaalselt kui ka mitteproportsionaalselt. Peale selle ostetakse suurte riskide korral fakultatiivset edasikindlustust. Ettevõtte on välja töötanud garantii fikseerimise meetodika. See sõltub mitmetest teguritest ning iga tooterühma ajaloolisest statistilisest infost. Juhatuse arvates vähendavad võetud meetmed piisavalt katastroofist tulenevaid riske Ettevõtte suhtes.

(e) Kindlustusrisiki juhtimine

Kindlustusrisiki piiramiseks on Ettevõtte välja töötanud erinevad hindamis- ja juhtimismehhanismid. Kindlustustingimused on kehtestatud kõigi kindlustusliikide jaoks ning need on siduvad nii Ettevõttele kui ka klientidele. Kõigi kindlustusliikide jaoks on välja töötatud meetodika, mida tuleb järgida Ettevõtte võetud riski ja riskiastme fikseerimisel. Ettevõtte on moodustanud riskihindamise asutuse, mille töötajad vastutavad konkreetse kindlustusliigi, kindlustustingimuste ja riskihindamise meetodite väljatöötamise eest. Lisaks on kehtestatud limiidid, mille ulatuses iga töötaja võib riski hindamise otsust teha. Limiidi määramisel järgitakse hierarhia põhimõtet; mida kõrgem ametikoht, seda suurem võib olla võetav risk.

Vaatamata ülaltoodud rakendatud ja juhitavatele meetmetele on Ettevõtte juhatus teadlik riskist, et võib esineda kindlustusrisiki mittekvalitatiivset hindamist ning teha vale otsus. Peale selle esineb risk, et kindlustushüvitis on ebapiisav tekitatud kahju katmiseks või et nõudejuhtumi menetlemine toimub pika aja vältel.

Selliste riskide vähendamiseks on Ettevõtte välja töötanud ning kasutab kvaliteedijuhtimise süsteemi, mis kirjeldab kõiki Ettevõttes ellu viidavaid protsesse ja moodustatavaid eraldi kindlustusjuhtumi käsitlemise ja menetlemise jooksul. On välja selgitatud, millal ja millistel asjaoludel tuleks teatud protseduure järgida. Kvaliteedimõõtmist teostatakse mistahes protsessi puhul ning selgitatakse välja, kas antud protsess on kooskõlas Ettevõtte huvidega ning kirjeldatud protseduuridega. Nimetatid protsesside mõõtmise eest vastutab kvaliteedijuhtimise osakond, mis annab Ettevõtte juhatusele regulaarselt teavet Ettevõtte protsessijuhtimise kohta. Nende mõõtmiste tulemusel saab juhatus teha adekvaatse otsuse, et minimeerida kindlustusprotsessidega seotud riski.

(f) Kohustuste piisavuse test

Ettevõtte on 31.12.2008 bilansis kajastatud kindlustustehnilisi kohustusi hinnanud kohustuste piisavuse testiga ("KPT").

Kohustuste piisavuse test viiakse läbi tegevusalade kaupa igal aruandluspäeval, hinnates kindlustuslepingutest tulenevaid tuleviku rahavoogusid ja võrreldes saadud summat kohustuste bilansilise väärtusega, millest on maha arvatud kapitaliseeritud sõlmimiskulud. Parim riskitagetiseta hinnang on tulevaste rahavoogude jooksev hinnang. Kui testi hinnang näitab kohustuste ebapiisavust tuleviku rahavoogude valguses, siis kajastatakse puudujääk kasumiaruandes. Nõuete ja kuludega seotud tuleviku rahavoogusid hinnatakse kogemuse baasil ning korrigeeritakse oluliste üksikute kordumatute kahjudega.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Test viiakse läbi tooterühmade kaupa, millest igaüks hõlmab sarnase riskiprofiiliga kindlustuslepinguid. Kindlustustehniliste eraldiste piisavus KPT testi alusel seisuga 31. detsember 2008 on toodud alljärgnevas tabelis:

	LVL	Aasta					
	tuhat	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Diskonteerimata tuleviku rahavood oodatavatest nõuetest ja kahjukäsitluskulud	(38 648)	(31 726)	(4 811)	(1 251)	(704)	(156)	-
Diskonteerimata tuleviku rahavood oodatud nõuetest ja kahjukäsitluskulud, sealhulgas 2% inflatsioon 2009.a.	(39 261)	(32 042)	(4 956)	(1 321)	(766)	(176)	-
Tulevaste rahavoogude nüüdiseväärtus, kasutades refinantseerimise määra 6% aastas (Läti Pank)	(37 036)	(31 122)	(4 541)	(1 142)	(96)	(135)	-
DAC seisuga 31. detsember 2008	(3 105)						-
Oodatud administreerimiskulud	(3 763)	(2 896)	(531)	(138)	(112)	(86)	-
Oodatud väljuvad rahavood kokku	(43 904)						-
Kõik kindlustustehnilised eraldised kokku seisuga 31. detsember 2008	49 659						-
KPT ülejääk seisuga 31. detsember 2008	5 755						-

Ülaltoodud KPT tulemused põhinevad koondnäitajatel (s.t. kogu portfelli kohta). Teisest küljest on URR saadud üksikute tegevusalade kohustuste piisavuse testimisel. Seetõttu saadakse URR ka siis, kui ülaltoodud koond KPT tulemuseks on ülejääk. Täpsemad üksikasjad vt Lisa 7.

Üldised kohustused ja tundlikkusanalüüs

Kindlustuslepingutest tulenevad kohustused määratletakse tuleviku rahavoogude hindamise kaudu. Sellised rahavood sisaldavad väljamakstud kahjunõudeid ja kahjukäsitluskulusid.

Tähtis on veenduda, et olemasolevad eraldised oleksid piisavad kindlustuslepingute raames võetud kohustuste katmiseks. Seetõttu on äärmiselt oluline kontrollida testi tulemuste tundlikkust erinevate kohustuste suhtes. Tulemused on näidatud alltoodud tabelis.

	Korrigeeritud KPT ülejääk tuh. LVL	Ülejääk vastavalt KPT testile tuh. LVL	Muutus %
Muutused KPT tulemuses seisuga 31. detsember 2008			
Refinantseerimise määra muutustest lähtuv tuleviku rahavoogude nüüdiseväärtus:			
5 % aastas 6% asemel	5 442	5 755	5.5
7 % aastas 6% asemel	6 058	5 755	(5.2)
Administratiivkulude oodatud kahanemisest tulenev oodatud väljavool			
60% kahanemine 75% asemel	3 498	5 755	39.2
40% kahanemine 75% asemel	488	5 755	91.5
Kahjumäära tõus kõigis kindlustusliikides 5% aastas	1 2 493	5 755	56.7

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(g) Nõuete areng**

Nõuete arengut puudutav teave on esitatud selleks, et illustreerida Ettevõtte kindlustusriske. Nõuete tabelis on toodud hetkeline kumulatiivsete maksete võrdlus ning nende kindlustusnõuete kindlustustehniliste eraldiste täiendamine iga õnnetusaasta kaupa.

Igas veerus näidatud ülejääke või puudujääke tuleks hinnata eraldi, eirates teisi veergusid, kuna eelmistel aastatel tehtud parandused võib kaasata osana eelmistel aastatel tehtud parandustest.

Ümberarvutatud kindlustustehnilised eraldised ja kumulatiivne puudujääk või ülejääk, mis on toodud lisatud tabelis, võib erinevate tegurite muutumise tõttu edaspidi varieeruda.

Kuigi tabelis toodud teave kajastab eelmistel aastatel makstud ja arvestatud nõuete hinnangut, peaksid nende finantsaruannete kasutajad vältima möödunud perioodide jäägi või puudujäägi ekstrapoleerimist käesoleva perioodi maksmata kahjude saldo kohta. Juhatus leiab, et kindlustustehniliste eraldiste hindamine seisuga 31. detsember 2008.a. on piisav.

Nõuete arengu analüüs, tuh. LVL

	Kindlustusjuhtumi tekkimise aasta					Kokku
	2004 ja varem	2005	2006	2007	2008	
Hinnangulised kumulatiivsed nõuded õnnetusjuhtumi tekkimise aasta lõpus	13 262	14 890	22 561	38 518	39 723	39 723
- üks aasta hiljem	13 590	12 891	22 027	35 201		35 201
- kaks aastat hiljem	12 804	12 917	22 200			22 200
- kolm aastat hiljem	12 505	13 033				13 033
- neli aastat hiljem	12 596					12 596
Hetkel kogunenud maksed	(12 524)	(12 813)	(21 679)	(31 121)	(28 089)	(106 226)
Rahuldamata nõuete eraldis seisuga 31.12.2008	72	220	521	4 080	11 634	16 527

(h) Tundlikkusanalüüs eelduste määramiseks*Eelduste määramise protsess*

Eelduste määramise tundlikkusanalüüsi protsess on mõeldud andma kõige tõenäolisemale või eeldatavale tulemusele neutraalseid hinnanguid. Eelduste määramisel kasutatakse Ettevõtte siseseid andmeallikaid, mis põhinevad iga-aastastel üksikasjalikel uuringutel. Eeldusi kontrollitakse, et tagada nende vatavus seotud toodete või teenuste turuhindadele või muule avaldatud infole. Erilist rõhku pööratakse hetke tendentsidele ning kui varasematel aastatel saadud teave on nõuete arengule usaldusväärse hinnangu andmiseks ebapiisav, siis kasutatakse mõistlikke eeldusi.

IBNR eraldise hindamist võib mõjutada inflatsioon, viivitusega oluliselt suurte nõuete teatamise risk, nõuete esitamise hooajalisus ning muud riskid.

Seisuga 31. detsember 2008.a. moodustavad kuuskümmend kaks protsenti IBNR-st järgmised kindlustusliigid: liikluskindlustus, garantii- ja varakindlustus (tulekahju ja katastroofid). Võttes arvesse praegust turusituatsiooni on Ettevõtte seisukohal, et kõige kõikumavam eeldus on inflatsioon.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Alltoodud tabelis on näidatud IBNR muutus seisuga 31. detsember 2008.a. juhul, kui IBNR hindamiseks kasutatav iga-aastane inflatsioon muutuks 3% võrra.

Tuh. LVL		IBNR suurenemine kui	IBNR vähenemine kui
Kindlustusliik	IBNR, seisuga 31.12.2008	prognoositud aastane inflatsioon kasvab 3%	prognoositud aastane inflatsioon väheneb 3%
Kohustuslik liikluskindlustus	3 590	107	(107)
Garantiikindlustus	64	1	(1)
Varakindlustus (tulekahju ja katastroofid)	134	2	(2)

Kindlustustehniliste eraldiste arvutamiseks kasutatud peamine eeldus on stabiilne nõuete statistika. Juhatus eeldab, et nõuete arengu ajalooline muster esineb tulevikus uuesti. Eraldiseid ei diskonteerita ning juhatus ei kohaldanud ühegi kindlustusliigi puhul tõenäolist regressi.

Äritegevuse iseloomu tõttu on mingi kindla nõude tõenäolist tulemust ja teatatud nõuete lõplikku kulgu ennustada väga raske. Iga teatatud nõuet hinnatakse juhtumipõhiselt eraldi, arvestades nõude asjaolusid, kahju käsitlemisel kogutud infot ja sarnaste nõuete suuruse ajaloolist tõendusmaterjali. Juhtumipõhised hinnangud vaadatakse regulaarselt üle ja uuendatakse täiendava info saamisel. Eraldised põhinevad hetkel teadaoleval infol. Siiski võivad lõplikud kohustused edasise arengu või katastroofiliste sündmuste toimel varieeruda. Paljude kahjude puhul on lõplikku hinda mõjutavaid tegureid raske hinnata. Tegevusliikide kaupa erineb samuti eraldiste hindamise raskus, mis sõltub vastavast kindlustuslepingust, nõude keerukusest, mahust, individuaalsest raskusest ja toimumiskuupäeva määramisest ning teatamisviivitusest.

Enamikuks riskideks tasumata IBNR eraldiste kulusid mitme statistilise meetodiga, näiteks ahel-redel meetod. Sellised meetodid ekstrapoleerivad makstud ja ilmnenud nõuete arengut, nõude keskmist kulu ja lõplikku nõuete arvu iga õnnetusaasta kohta, tehes seda varasemate aastate vaadeldud arengu ja oodatavate kahjusuhete põhjal.

Kasutatavad ja eelmistest aastatest muutumata jäänud võtmemeetodid on:

- ahel-redel meetodid, mis põhinevad ajaloolistel andmetel, hindamaks makstud ja arvestatud kahjude proportsiooni;
- arengutegurite meetodid, millega hinnatakse teadmata arvu kindlustusjuhtumeid mistahes ajahetkel;
- oodatud kahjusuhete meetodid, mis põhinevad Ettevõtte kahjusuhete ootustel kindlustusliigi osas.

Tegelik meetod või meetodite segu, mida kasutatakse, varieerub kindlustusliigi ja vaadeldud nõuete ajaloolise kujunemise lõikes.

Kuna need meetodid põhinevad nõuete kujunemise ajaloolisel infol, siis eeldatakse, et nõuete arengu ajalooline muster esineb tulevikus uuesti. On põhjusi, miks see ei pruugi nii olla ja millega meetodite modifitseerimise kaudu võimalusel arvestatakse. Sellisteks põhjusteks on:

- muutused protsessides, mis mõjutavad makstud ja arvestatud nõuete arengut/ kajastamist (näiteks muudatused eraldiste moodustamise protseduurides);
- majanduslikud, juriidilised, poliitilised ja sotsiaalsed trendid (mille tulemuseks on eeldatust erinev inflatsioonitase);
- kindlustusliikide osakaalu muudatused;
- juhuslikud kõikumised, kaasa arvatud suurte kahjude mõju.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

2008.a. modifitseeriti rahuldamata nõuete IBNR eraldiste arvutamiseks kasutatavaid ahel-redel meetodeid, võttes arvesse inflatsiooni, mis Läti majanduse praeguse olukorra tõttu eelmise aastaga võrreldes vähenes.

LVL'000	IBNR eelmiste meetodite alusel seisuga 31.12.2008	Jooksev IBNR, seisuga 31.12.2008	Eelduste muutustest tulenev mõju
Kindlustusliik			
Õnnetusjuhtumikindlustus	90 017	91 243	1%
Tervisekindlustus	1 252 530	1 263 014	1%
Kaskokindlustus	579 407	617 830	7%
Veosekindlustus	70 006	70 006	0%
Varakindlustus (tulekahju ja katastroofid)	141 270	142 665	1%
Varakindlustus (muud)	74 788	74 788	0%
Üldine vastutuskindlustus	166 037	167 631	1%
Finantskahju kindlustus	66 171	66 171	0%
Abistamisteenuste kindlustus	59 067	67 445	14%
Kohustuslik liikluskindlustus	3 345 705	3 830 903	15%
Muud	95 341	95 341	0%
Kokku	5 940 339	6 487 037	9%

IBNR eraldisi hinnatakse brutotasemel.

4.3 Finantsriskid ja riskide juhtimine

Ettevõtte on oma tegevuse ja finantspositsioonidega avatud erinevatele finantsriskidele: tururisk (sealhulgas hinnarisk, valuutarisk ja intressirisk), krediidirisk ja likviidsusrisk. Allpool on toodud iga vastava finantsriski kirjeldus ning kokkuvõtte Ettevõtte poolt nende riskide juhtimiseks kasutatavatest meetoditest. Ettevõtte on nendele riskidele avatud oma tavapärase tegevuse käigus.

Ettevõtte finantsvarad ja kohustused, sealhulgas investeeringud, hoiused pangas, laenud, kindlustusnõuded ja edasikindlustuse varad on avatud järgmistele finantsriskidele:

- Tururisk: turu muutused võivad negatiivselt mõjutada kindlustusandja varasid ja/või kohustusi, kahjustada investeeringuid ning vähendada rentaablust. Tururisk sisaldab intressimäära riski, aktsiahinna riski ja valuutariski;
- Krediidirisk: oht, et lepingulise kohustuse täitmata jätmise põhjustab Ettevõttele finantskahju,
- Likviidsusrisk: teatud kindlustusandja jaoks kahjulikel tingimustel võib kindlustusandja olla sunnitud kohustuste täitmiseks müüma vara alla nende õiglase väärtuse.

(a) Tururiskid

Tururisk, mille kohaselt instrumendi väärtust võivad muuta tulevased muutused turul, mõjutab kõiki finantsinstrumente ja positsioone. Ettevõtet võivad mõjutada võimalikud investeerimisriskid, finantsvaradest saadav kahju, finantskohustused, edasikindlustus ja kindlustuse lepingulised kohustused, mis tulenevad muutustest intressimäärades, valuutakursis ja aktsiahinnainstrumentides.

Investeerimisriski maandamiseks tehakse investeeringud erinevatesse finantsinstrumentidesse. Finantsinstrumentide valimisel järgitakse kindlustusettevõtte ja kindlustusseltside järelevalve seaduse nõudeid.

Investeerimistegevuse käigus juhenduvad AAS BTA finantsosakonna töötajad vastu võetud investeeringute tegemise korrast, millega reguleeritakse mitmeid investeerimisriski juhtimise ja vähendamise küsimusi.

Investeerimisriski vähendamine toimub kahel viisil – esiteks, investeeringute portfelli mitmekesistamine ning teiseks konkreetse vara analüüsimine enne selle ostmist ning vara kohta olemasoleva info uurimine.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Tururiskide juhtimiseks teeb Ettevõtte suurema osa investeringuid kõrge reitinguga turgudel.

Investeeringute analüüs reitingu alusel seisuga 31.12.2008:

Agentuur	Reitingud	Aksiad ja muud noteeritud kapitaliväärtpaberid	Muud fikseerimata tuluväärt-paberid	Hüpoteegi võlakirjad	Investeeri misfond	Noteeritud võlakirjad	Riigi võlakirjad	Kokku
Fitch reitingud	A	-	-	-	-	503 958	-	503 958
	AA	-	-	-	-	14 057	862 327	876 384
	BBB	-	-	-	-	108 562	-	108 562
Moody's	A1	-	-	-	-	243 719	69 849	313 568
	A2	-	-	-	-	438 366	107 377	545 743
	A3	-	-	-	-	753 171	97 392	850 563
	Aa2	-	-	-	-	244 358	-	244 358
	Aa3	-	-	-	-	122 134	-	122 134
	Aaa	-	-	-	-	-	1 403 737	1 403 737
	Baa1	-	-	1 293 768	-	-	5 309 853	6 603 621
	Baa2	-	-	-	-	37 310	-	37 310
	Baa3	-	-	336 697	-	-	99 286	435 983
Standard & Poor's	A -	-	-	-	-	-	169 735	169 735
	A+ -	-	-	-	-	243 186	-	243 186
	AA-	744 819	68 783	-	-	267 986	-	1 081 588
	AA+	84 336	-	-	-	-	-	84 336
	Aaa	-	-	-	-	-	3 350 999	3 350 999
	B	-	-	-	-	120 837	-	120 837
	BBB-	-	-	-	-	-	93 525	93 525
	CCC	-	-	-	-	85 880	-	85 880
Reiting puudub		107 374	-	-	1 988 093	-	-	2 095 467
Kokku		936 529	68 783	1 630 465	1 988 093	3 183 524	11 564 080	19 371 474

i) Valuutarisk

Valuutarisk: negatiivsed valuutakursi muutused, mis võivad põhjustada Ettevõttele kahju.

Mõned kindlustusriskid on nomineeritud välisvaluutas. Ettevõtte poliitika kohaselt tuleb valuutariski piirata teadaolevate ja oodatavate välisvaluuta tehingute suhtes. Hetkel põhineb valuutariski juhtimine vastavates valuutades tehtud investeeringutel. Kasum või kahjum on tundlik peamiselt ainult USD kursi muutuste suhtes ning riski taset hinnatakse madalaks. Ettevõtte ei osale spekulatiivsetes tehingutes, mis võiksid valuutariski tõsta.

Ettevõtte suurendab järjepidevalt EUR nomineeritud investeeringute osakaalu. Ülaltoodu tulemusel katsid EUR nomineeritud investeeringud 2008. aasta lõpus ühe kolmandiku LVL kindlustustehnilisest eraldisest. Kuigi see poliitika avaldab negatiivset mõju investeeringutasuvusele, jätkatakse seda ka 2009.a., et piirata võimalikku valitsuse valuutapoliitika muutustest tulenevat mõju.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Varade ja kohustuste jaotus valuutade kaupa aastalõpu seisuga oli järgmine:

31. detsember 2008

Investeeringud ja sularaha	LVL	EUR	USD	EEK	Muud	Kokku
Investeeringud sidusettevõtetesse	491 963					491 963
Aktsiad ja muud fikseerimata tuluväärtpaberid		2 777 721	187 265	28 419		2 993 405
Võlakirjad ja muud fikseeritud tuluväärtpaberid	6 823 296	9 299 158	255 615			16 378 069
Müügiootel finantsvarad	769 854					769 854
Hoiused pangas	9 611 999	3 665 517	1 573 390	2 700 598	82 885	17 634 389
Hüpoteeklaenu	3 313 329	2 317 960	132 163			5 763 452
Muud laenu	1 024 735	1 499 797	34 057			2 558 589
Nõuded	10 246 392	1 436 901	274 999	1 212 763		13 171 055
Sularaha	950 400	183 994	48 574	38 124	5 929	1 227 021
Finantsvarad kokku	33 231 968	21 181 048	2 506 063	3 979 904	88 814	60 987 797
Kindlustustehnilised eraldised, neto						
Ettemakstud preemiate ja möödumata riskide kindlustustehniline eraldis, neto	25 024 032	2 696 809	307 121	3 473 249	30 989	31 532 200
Rahuldamata nõuete kindlustustehniline eraldis, neto	11 070 776	600 827	346 067	1 314 209	20 678	13 352 557
Kindlustustehnilised eraldised kokku, neto	36 094 808	3 297 636	653 188	4 787 458	51 667	44 884 757
Kreeditorid	2 603 392	2 179 917	-	-	-	4 783 309
Kindlustustehniline eraldis, neto ja kreditorid	38 698 200	5 477 553	653 188	4 787 458	51 667	49 668 066
Avatud välisvaluuta positsioon	(5 466 232)	15 703 495	1 852 875	(807 554)	37 147	11 359 731

31. detsember 2007

Investeeringud ja sularaha	LVL	EUR	USD	EEK	Muud	Kokku
Müügiks hoiud pikaajalised varad	2 000					2 000
Investeeringud sidusettevõtetesse	491 963	-	-	-	-	491 963
Aktsiad ja muud fikseerimata tuluväärtpaberid	339	3 790 235	277 047	70 589	-	4 138 210
Võlakirjad ja muud fikseeritud tuluväärtpaberid	5 178 287	3 284 994	956 959	-	-	9 420 240
Müügiootel finantsvarad	769 854	-	-	-	-	769 854
Hoiused pangas	7 346 555	3 450 688	1 016 779	810 314	84 768	12 709 104
Hüpoteeklaenu	5 526 287	2 341 649	148 982	-	-	8 016 918
Muud laenu	1 251 089	1 985 854	25 105	-	-	3 262 048
Nõuded	9 306 646	1 647 430	286 710	624 123	939	11 865 848
Sularaha	1 087 035	283 244	37 474	33 235	5 168	1 446 156
Finantsvarad kokku	30 960 055	16 784 094	2 749 056	1 538 261	90 875	52 122 341
Kindlustustehnilised eraldised, neto						
Ettemakstud preemiate ja möödumata riskide kindlustustehniline eraldis, neto	24 414 128	2 871 130	252 234	1 655 666	16 930	29 210 088
Rahuldamata nõuete kindlustustehniline eraldis, neto	10 458 274	684 735	445 545	172 167	22 452	11 783 173
Kindlustustehnilised eraldised kokku, neto	34 872 402	3 555 865	697 779	1 827 833	39 382	40 993 261
Kreeditorid	2 507 324	2 278 938	-	-	-	4 786 262
Kindlustustehniline eraldis, neto ja kreditorid	37 379 726	5 834 803	697 779	1 827 833	39 382	45 779 523
Avatud välisvaluuta positsioon	(6 419 671)	10 949 291	2 051 277	(289 572)	51 493	6 342 818

Teiste ülaltoodud tabelis avaldamata bilansikirjete valuuta on LVL.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Ettevõtte aruandlusaasta netotulu ja omakapitali tundlikkusanalüüs välisvaluuta kursi muutuste suhtes põhineb 31. detsembri 2008 ja 2007 seisuga esitatud andmetel ning lihtsustatud stsenaariumil EUR ja USD valuutakursi 5% muutuse kohta LVL suhtes (tuh. LVL):

	2008		2007	
	Netotulu	Omakapital	Netotulu	Omakapital
5% EUR kallinemine LVL suhtes	897	897	661	661
5% EUR odavnemine LVL suhtes	(897)	(897)	(661)	(661)
5% USD kallinemine LVL suhtes	93	93	103	103
5% USD odavnemine LVL suhtes	(93)	(93)	(103)	(103)

ii) Hinnarisk

Hinnarisk on oht, et turuhindade muutuse tulemusena muutub finantsinstrumendi väärtus, sõltumata sellest, kas nimetatud muutusi põhjustavad konkreetsele instrumendile iseloomulikud tegurid või tegurid, mis mõjutavad kõiki turul kaubeldavaid instrumente. Hinnarisk tekib siis, kui Ettevõtte võtab finantsinstrumendi suhtes pikaajalise või lühiajalise seisukoha.

Ettevõtte aruandlusaasta netotulu ja omakapitali tundlikkuse analüüs aktsiafondide väärtuse suhtes 31. detsembri 2008 ja 2007 seisuga ning lihtsustatud stsenaarium kõigi aktsiafondide väärtuse 5% muutusega on järgmine:

	2008 LVL'000		2007 LVL'000	
	Netotulu	Omakapital	Netotulu	Omakapital
Aktsiafondide väärtuse 5% kasv	1 010	1 010	716	716
Aktsiafondide väärtuse 5% langus	(1 010)	(1 010)	(716)	(716)

iii) Intressimäärade risk

Ettevõttes intressimäärade riskijuhtimise meetmed põhinevad intressimäärade riski mõju hindamisel Ettevõtte finantsnäitajate suhtes. Ettevõttel puuduvad olulised intressi kandvad kohustused ning oluline osa intressi kandvatest varadest on fikseeritud intressiga. Seega ei ole Ettevõtte avatud märkimisväärsele intressimäärade riskile ning erinevast lunastuspäevast või intressi ümberhindlusest tulenevate kõikumiste mõjule.

Alltoodud tabelis on näidatud Ettevõtte finantsvarade analüüs vastavalt ümberhindluse perioodidele, mille määramisel lähtutakse kas järelejäänud lepinguperioodist või lepingulisest ümberhindlusest, sõltuvalt sellest, kumb on varasem. Ettevõtte varade intressimäärade ümberhindluse profiil aasta lõpu seisuga:

31. detsember 2008

	Kuni 6 kuud LVL	6-12 kuud LVL	1-2 aastat LVL	3-5 aastat LVL	Rohkem kui 5 aastat LVL	Intressita LVL	Kokku LVL	Sellest fikseeritud määraga LVL
Finantsvarad								
Investeeringud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	1 386 694	3 314 801	3 338 531	4 784 402	4 264 338	2 282 708	19 371 474	16 378 068
Müügiootel finantsvara	-	-	-	-	-	769 854	769 854	-
Hoiused pangas	11 387 870	5 812 309	406 644	27 566	-	-	17 634 389	17 634 389
Antud laenud	1 968 390	2 366 131	1 156 140	114 980	2 716 400	-	8 322 041	8 322 041
Nõuded	-	-	-	-	-	13 171 055	13 171 055	-
Sularaha	1 217 144	-	-	-	-	9 877	1 227 021	1 217 144
Finantsvara kokku	15 960 098	11 493 241	4 901 315	4 926 948	6 980 738	16 233 494	60 495 834	43 551 642

Raamatupidamise aastaaruande lisad

31. detsember 2007

	Kuni 6 kuud LVL	6-12 kuud LVL	1-2 aastat LVL	3-5 aastat LVL	Rohkem kui 5 aastat LVL	Intressita LVL	Kokku LVL	Fikseeritud määraga summad LVL
Finantsvarad								
Investeeringud õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande	583 275	2 894 702	1 869 955	3 206 608	865 700	4 138 210	13 558 450	10 459 810
Müügiootel finantsvara	-	-	-	-	-	769 854	769 854	-
Hoiused pangas	10 086 753	2 091 421	400 447	130 483	-	-	12 709 104	12 709 104
Antud laenu	228 747	3 260 252	3 417 648	3 360 010	1 012 309	-	11 278 966	11 278 966
Nõuded	-	-	-	-	-	11 865 848	11 865 848	-
Sularaha	1 414 258	-	-	-	-	31 898	1 446 156	1 414 258
Finantsvara kokku	12 313 033	8 246 375	5 688 050	6 697 101	1 878 009	16 805 810	51 628 378	35 862 138

Valitud intressiga finantsinstrumentidele kohaldatavad keskmised intressimäärad olid järgmised:

	2008	2007
Võlakirjad	4.88%	5.37%
Hoiused	6.87%	5.91%
Laenu	2.97%	4.27%

Intressimäära tundlikkusanalüüs

Aruandeaasta netotulu ja omakapitali tundlikkuse analüüs, lähtuvalt müügiootel finantsvarade õiglase väärtuse muutustest ja 31. detsembri 2008 ja 2007 seisuga fikseeritud intressimäärade muutusest tulenev õiglane väärtuse muutustega läbi kasumiaruande koos lihtsustatud stsenaariumiga iga intressikõvera 100 baaspunkti (bp) sümmeetrilisest kahanemisest või kasvamisest on järgmine (tuh. LVL):

	2008		2007	
	Netotulu	Omakapital	Netotulu	Omakapital
100 bp paralleelne kasvamine	(329)	(329)	(189)	(189)
100 bp paralleelne kahanemine	329	329	189	189

Ülaltoodud analüüsis eeldatakse, et kõiki müügiks valmis finantsvarasid hoitakse ühe aasta jooksul bilansipäevast alates.

(b) Likviidsusriskid

Kooskõlas kinnitatud investeeringute korra metodikaga peavad AAS BTA finantsosakonna töötajad tagama, et vähemalt 30% kindlustustehnilise eraldise kattevaradest oleks paigutatud kõrge likviidsusega investeeringutesse.

Kõrge likviidsusega investeeringutesse paigutatakse järgmised varad:

- 1) nõudmiseni kahjunõuded krediitiasutustele;
- 2) muud nõuded maksevõimeliste krediitiasutuste vastu (tähtajalised hoiused jms.), mille järelejäänud tagasimakseperiood ei ületa 30 päeva, ning sellest erineva tähtajaga hoiused, kui lepingus sätestatakse võimalus võtta raha välja enne tähtaega (miinus leppetrahvi summa hoiuse enneaegse väljavõtmise eest, kus kohaldatav);
- 3) investeeringud pideva, piiramatu turuga väärtpaberitesse, s.t. neid saab müüa lühikese aja jooksul ilma märkimisväärse kahjuta või neid saab kasutada tagatisena laenu võtmisel.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Alltoodud tabelis on näidatud Ettevõtte varade ja kohustuste jaotamist tähtjarühmadesse lähtuvalt bilansipäevast lepingulise tähtjani jäävast ajast 31. detsember 2008.a. seisuga:

31. detsember 2008

	Kuni 12 kuud LVL	1-5 aastat LVL	Rohkem kui 5 aastat LVL	Tähtjatu LVL	Kokku LVL
Varad					
Maa ja hooned	-	-	-	3 956 424	3 956 424
Vara ja seadmed	-	-	-	530 965	530 965
Immateriaalne põhivara	-	-	-	98 046	98 046
Kinnisvarainvesteeringud	-	-	-	3 072 278	3 072 278
Investeeringud sidusettevõtetesse	-	-	-	491 963	491 963
Investeeringud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	4 701 494	10 639 581*	1 747 690*	2 282 709 *	19 371 474
Müügiootel finantsvarad	-	-	-	769 854	769 854
Hoiused pangas	17 200 179	434 210	-		17 634 389
Antud laenud	4 334 521	1 271 120	2 716 400	-	8 322 041
Nõuded otsekindlustustegevusest	11 721 772	-	-	-	11 721 772
Nõuded edasikindlustusest	510 564	-	-	-	510 564
Muud nõuded	938 719	-	-	-	938 719
Kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekud	3 105 191	-	-	-	3 105 191
Muud viitlaekumise ja ettemakstud kulud	-	266 171	-	-	266 171
Edasikindlustuslepingute vara	4 774 469	-	-	-	4 774 469
Sularaha	1 227 021	-	-	-	1 227 021
Tähtjapõhine vara kokku	48 513 930	12 611 082	4 464 090	11 202 239	76 791 341
Likviidsuspõhine vara kokku	63 183 909	1 971 501	2 716 400	8 919 530	76 791 341
Omakapital ja kohustused					
Omakapital	-	-	-	20 025 793	20 025 793
Kindlustustehnilised eraldised	44 246 100	5 413 126	-	-	49 659 226
Allutatud kohustused	-	1 053 152	-	-	1 053 152
Kreeditorid	4 783 309	-	-	-	4 783 309
Edasilükatud maksukohustused	-	-	-	459 304	459 304
Eraldised	-	-	-	491 643	491 643
Ettemakstud edasikindlustuse komisjonitulu	318 914	-	-		318 914
Omakapital ja kohustused kokku	49 348 322	6 466 278	-	20 976 740	76 791 341
Varade ja kohustuste tähtaegade vahe	(834 392)	6 144 804	4 464 090	(9 774 502)	-
Likviidsuspõhine varade ja kohustuste tähtaegade vahe*)	13 835 587	(4 494 777)	2 716 400	(12 057 210)	-

*) Kuigi ülaltoodud tabel kajastab likviidsusriski, põhineb see lepinguliste tähtaegadeni jäänud perioodil. Investeeringud, mida kajastatakse finantsvarana õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, on kõrge likviidsusega finantsvarad ning juhatus võib neid müüa enne lepingus sätestatud kuupäeva, aidates seeläbi vajaduse korral kontrollida likviidsuse vahet.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Alltoodud tabelis on Ettevõtte varad, kohustused saabunud tähtajaga rühmade suhtes jagatud bilansipäevast lepingulise tähtajani jäänud aja alusel 31. detsembri 2007 seisuga:

31. detsember 2007

	Kuni 12 kuud LVL	1 kuni 5 aastat LVL	Rohkem kui 5 aastat LVL	Tähtajatu LVL	Kokku LVL
Varad					
Maa ja hooned	-	-	-	3 516 244	3 516 244
Vara ja seadmed	-	-	-	470 266	470 266
Immateriaalne põhivara	-	-	-	9 800	9 800
Kinnisvarainvesteeringud	-	-	-	3 821 837	3 821 837
Pikaajalised müügioteel varad	-	-	-	2 000	2 000
Investeeringud sidusettevõtetesse	-	-	-	491 963	491 963
Investeeringud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	3 477 977	6 116 133*)	865 700*)	3 098 640*)	13 558 450
Müügioteel finantsvarad	-	-	-	769 854	769 854
Hoiused pangas	12 178 174	530 930	-	-	12 709 104
Antud laenud	3 488 999	6 777 658	1 012 309	-	11 278 966
Nõuded otsekindlustustegevusest	10 761 863	-	-	-	10 761 863
Nõuded edasikindlustusest	135 271	-	-	-	135 271
Kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekud	494 548	474 166	-	-	968 714
Muud viitlaekumise ja ettemakstud kulud	2 807 850	-	-	-	2 807 850
Edasikindlustuslepingute vara	6 752 757	-	-	-	6 752 757
Sularaha	1 446 156	-	-	-	1 446 156
Tähtajapõhine vara kokku	41 543 595	13 898 887	1 878 009	12 180 604	69 501 095
Likviidsuspõhine vara kokku	51 624 068	7 782 754	1 012 309	9 081 964	69 501 095
Omakapital ja kohustused				14 582 874	14 582 874
Omakapital	-	-	-	-	-
Kindlustustehnilised eraldised	47 441 245	304 773	-	-	47 746 018
Allutatud kohustused	-	-	1 053 152	-	1 053 152
Kreeditorid	4 786 262	-	-	-	4 786 262
Edasilükatud maksukohustused	-	-	-	703 773	703 773
Eraldised	-	-	-	365 412	365 412
Ettemakstud edasikindlustuse komisjonitulu	263 604	-	-	-	263 604
Omakapital ja kohustused kokku	52 491 111	304 773	1 053 152	15 652 059	69 501 095
Varade ja kohustuste tähtaegade vahe	(10 947 516)	13 594 114	824 857	(3 471 455)	-
Likviidsuspõhine varade ja kohustuste tähtaegade vahe*)	(867 043)	7 477 981	(40 843)	(6 570 095)	-

*) Kuigi ülaltoodud tabel kajastab likviidsusriski, põhineb see lepinguliste tähtaegadeni jäänud perioodil. Investeeringud, mida kajastatakse finantsvarana õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, on kõrge likviidsusega finantsvarad ning juhatus võib neid müüa enne lepingus sätestatud kuupäeva, aidates seeläbi vajaduse korral kontrollida likviidsuse vahet.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(c) Krediidirisk

Ettevõtte on avatud krediidiriskile, mis tuleneb tähtja saabumisel nõuete tasumata jätmisest tehingu vastaspoole poolt. Krediidiriski maandamiseks seab Ettevõtte limiidi võetud riski mahule iga üksiku emitendi, võlgniku, laenusaaaja või nende rühma kohta. Selliseid riske jälgitakse regulaarselt.

Krediidikriisi ja passiivse kinnisvaraturu mõju

Möödunud aastal toimusid maailma majandusturgudel suured pöörded, mille põhjuseks oli USA kõrge riskitasemega hüpoteeklaenude turu saamatajäänud maksed, mille tulemuseks oli suuremahuline varade mahakandmine finantsasutustes.

Ettevõtte on hinnanud antud laenude tagatise võimalikku väärtuse vähenemist, võttes arvesse praegust turusituatsiooni ning on kehtestanud eraldised tagatise väärtust ületavatele laenusummadele.

Krediidiriski maandamiseks analüüsitakse regulaarselt laenuandjate ja laenuvõtjate ning potentsiaalsete laenuvõtjate tagasimaksete põhiosa ja intressi tasumise võimet ning muudetakse vajadusel laenulimiiti.

Tagatise praegust turuväärtust hindab regulaarselt kas sõltumatu hindamisettevõtte või Ettevõtte spetsialist.

Maksimaalne krediidirisk	2008		2007	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Fikseerimata tuluväärtpaberid	2 993 405	2 993 405	4 138 210	4 138 210
Riigi võlakirjad	11 564 081	11 564 081	5 820 533	5 820 533
Ettevõtete võlakirjad	3 183 523	3 183 523	1 144 941	1 144 941
Hüpoteekvõlakirjad	1 630 465	1 630 465	2 312 974	2 312 974
Muud püsituduluväärtpaberid	-	-	141 792	141 792
Müügiootel finantsvarad	769 854	769 854	769 854	769 854
Hoiused pangas	17 634 389	17 634 389	12 709 104	12 709 104
Laenud	8 322 041	2 558 589	11 278 966	3 262 048
Nõuded kindlustusvõtjate vastu	10 014 437	10 014 437	8 901 484	8 953 484
Nõuded vahendajate vastu	1 707 335	1 707 335	1 860 379	1 860 379
Nõuded edasikindlustajate vastu	510 564	510 564	135 271	135 271
Muud võlgnikud	938 719	938 719	968 714	968 714
Edasikindlustuse osa ettemakstud preemiate kindlustustehnilises eraldises	1 599 357	1 599 357	1 082 712	1 082 712
Edasikindlustuse osa rahuldamata nõuete kindlustustehnilises eraldises	3 175 112	3 175 112	5 670 045	5 670 045
Kokku	64 043 281	58 279 829	56 934 979	48 970 061

Tagatiste kasutamisega pole seotud mingeid eritingimusi.

Krediidirisk tekib otsekindlustusest ja edasikindlustusest saadavate summade suhtes ning seisneb ohus, et teine tehingupool ei tasu makseid tähtaegselt.

Kindlustusest saadaolevad summad

Juhatus jälgib otsekindlustusest saadavaid summasid perioodiliselt ning kui saadaolevaid summasid ole tasutud, siis võib kindlustusvõtja nõuetekohase teavitamise korral poliisi tühistada.

Raamatupidamise aastaaruande lisad*Bilansiline väärtus versus hinnatav õiglase väärtus*

Finantsvarade ja kohustuste bilansiline väärtus koos bilansis näidatud hinnangulise õiglase väärtusega:

LVL	31 detsember 2008		31 detsember 2007	
	Bilansiline väärtus	Õiglase väärtus	Bilansiline väärtus	Õiglase väärtus
Finantsvara				
Investeeringud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	19 371 474	19 371 474	13 558 450	13 558 450
Hoiused pangas	17 634 389	17 598 018	12 709 104	12 682 891
Antud laenud	8 322 041	7 912 731	11 278 966	11 237 001
Nõuded otsekindlustustegevusest	11 721 772	11 721 772	10 761 863	10 761 863
Nõuded edasikindlustusest	510 564	510 564	135 271	135 271
Muud nõuded	938 719	860 271	968 714	968 714
Sularaha	1 227 021	1 227 021	1 446 156	1 446 156
Finantskohustused				
Kindlustustehnilised eraldised	49 659 226	49 659 226	47 746 018	47 746 018
Allutatud kohustused	1 053 152	1 003 233	1 052 153	945 306
Kreeditorid	4 783 309	4 783 309	4 786 262	4 786 262

Edasikindlustus

Ettevõtte ostab edasikindlustuskatet võetud riskidele, et vähendada võimalikku kahju ning kaitsta kapitaliresse. Ettevõtte ostab fakultatiivset ja Excess-of-Loss ("XL") tüüpi edasikindlustust, et vähendada koguriski ning mitte ületada omavahendite määra. Ettevõtte ostab ka edasikindlustuslepinguid oma tavapäraste kindlustusliikide jaoks, et kaitsta Ettevõtet sama sündmuse korral esitatud mitmetest nõuetest tuleneva kumulatiivse kahju eest.

2008.a. alates muutis BTA edasikindlustuse poliitika konservatiivsemaks, s.t. edasikindlustajaid ei meelitata nüüd ainult suure riskikindlustusega, vaid ebatüüpiliste tavaliste ja väikeste riskide kumuleerumisel nõutakse ka lisakatet. Teatud kindlustusliikides (CASCO, raudteetransport, veod, seadmed) on XL lepingud asendatud Priority Aggregate XL lepingutega.

Edasikindlustuse andmisega kaasneb krediidirisk ning edasikindlustuskate teatatakse pärast teadaolevast maksejõuetusest tulenevate ja lootusetute võlgade mahaarvamist. Ettevõtte jälgib edasikindlustuse andjate finantsseisundit pidevalt ning vaatab edasikindlustuslepped perioodiliselt üle.

Edasikindlustuslepingud sõlmitakse maailmas tuntud mainekate edasikindlustusfirmadega.

Edasikindlustuse sõlmimisel pole edasikindlustusandja reiting tavaliselt madalam kui Standard & Poor hinnang BBB- (või teise rahvusvahelise reitinguagentuuri analoogne hinnang).

Praktiliselt kogu edasikindlustust teostavad edasikindlustusfirmad, kelle reiting ei ole madalam kui Standard & Poor hinnang A.

Edasikindlustusfirmad katavad oma kohustused kuni 30 päeva jooksul. Edasikindlustuslepingutes sätestatakse ka juhtumid, millal teatud summast kõrgema kindlustushüvitisega edasikindlustuse kahjunõue kuulub kohesele maksmisele.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

2008 ja 2007.a. jooksul ei esinenud ühtegi juhtumit, kus edasikindlustusfirma ei oleks oma kohustusi täitnud.

Reiting	2008		
	Edasikindlustuse võlgnikud	Edasikindlustuse osa ettenähtud nõuetest	Edasikindlustuse osa makstud nõuetest
AAA-, AAA, AAA+	-	157 123	-
AA-, AA, AA+	496 109	2 057 843	621 210
A-, A, A+	-	940 733	148 412
BBB-, BBB, BBB+	-	163 522	222 483
Reiting puudub	14 455	242 868	9 666
KOKKU	510 564	3 562 089	1 001 771
Reiting	2007		
	Edasikindlustuse võlgnikud	Edasikindlustuse osa ettenähtud nõuetest	Edasikindlustuse osa makstud nõuetest
AAA	-	153 294	210 467
AA	52 807	2 062 682	328 010
A	47 694	807 490	102 886
BBB	3 667	4 417 604	3 632 377
Reiting puudub	31 103	21 138	981
KOKKU	135 271	7 462 208	4 274 721

Edasikindlustusest tulenevalt on Ettevõtte on iga kindlustusriski kohta oma garantii põhikindlustusliikide lõikes:

Maksimaalne omavastutus kindlustusjuhtumi kohta

Veos	300 000 LVL
Vara	300 000 LVL
Sõidukikindlustus	100 000 LVL
Kohustuslik liikluskindlustus	281 120 LVL (400 000 EUR)

4.4 Tegevusriskid ja riskide juhtimine

Ettevõtte on otsustanud, et klientidele tuleb osutada kõrge kvaliteediga teenust. Kõige olulisem risk nende teenuste osutamisel on Ettevõtet esindavad kvalifitseeritud ja nõuetekohaste teadmistega töötajad. Ettevõttesse kesk- ja tippaseme kvalifitseeritud tööjõu palkamiseks ja hoidmiseks on Ettevõtte rakendanud konkurentsivõimelise palga ja motivatsioonisüsteemi, saavutades seeläbi tipp- ja keskastmejuhtide väga kõrge püsivuse. Püsivuse tasemed on samuti kõrged spetsialistide tasemel (88%) ning alamastme spetsialistide puhul (73%). Ettevõtte on loonud oma koolituskeskuse, mis tegeleb töötajate kvalifikatsiooni tõstmisega. On kehtestatud teadmiste baas, mis on töötajatele kättesaadav ning mida nad saavad kasutada oma igapäevases tegevuses.

Juhatus arvates esineb vaid minimaalne oht, et mõni töötajatest võiks tahtlikult või tahtmatult mõjutada kindlustusliigi tehnilist tulemust, kehtestades põhjendamatult madala hinna või andes põhjendamatult kõrget allahindlust. Hinna fikseerimisel tuleb rangelt järgida ettenähtud metoodikat, kuid kõrvalekalded on vajalikud lähtuvalt turusituatsioonist ning sellised kõrvalekalded peab heaks kiitma tippaseme juhtkond. Allahindluspoliitika on fikseeritud Ettevõtte juhatuse poolt ning sellest poliitikast kõrvale kaldumine pole lubatud.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Oluline vahend nende tegevuste tagamiseks on infosüsteem (IS). Ettevõtte juhatus pöörab suurt tähelepanu sellele, et tagada nende süsteemide töö ja vastavus ajakohastele nõuetele.

Ettevõttes on IT osakond, mille ülesandeks on tagada ja säilitada Ettevõtte IS stabiilne ja ohutu töökeskkond. Osakonna tegevust reguleerivad IS turvaeeskirjad, mis on välja töötatud kooskõlas seadusandlusest tulenevate nõuetega. IS süsteemid peaksid tagama pideva toimimise ning vastama töötajate ja klientide nõuetele. Kõrvalekalded normaalsest tööst pole lubatud ning süsteemi töö peab olema tagatud ööpäevaringselt. Vajadusel kohaldatakse kindlaksmääratud ooteaega, mis on vajalik süsteemi töö taastamiseks pärast seadme või info kahjustamist. See aeg peab olema lühem kui 12 tundi.

4.5 Kapitali adekvaatsuse nõuded ja kapitali juhtimine

Vastavalt Kindlustusseltside ja nende järelevalve seaduses sätestatule peab kindlustusselts alati kindlustusandja finantstegevuse stabiilsuse tagamiseks omama omavahendeid, mille suurus on vähemalt võrdne või suurem ettenähtud solventsusmarginaalist. Solventsusmarginaal on saadud preemiate või makstud nõuete põhjal arvutatud summadest suurem ning tulemus ei tohi olla väiksem kui eelmise aasta korrigeeritud solventsusmarginaal või Läti Finants- ja Kapitalituru Komisjoni (FCMC) poolt kinnitatud garantiifondi minimaalne summa.

	31.12. 2008 LVL	31.12.2007 LVL
Solventsusmarginaal lähtuvalt ettemakstud preemiatest	11 372 455	9 134 796
Solventsusmarginaal lähtuvalt kahjunõuetest	4 664 267	3 241 894
Solventsusmarginaal eelmise aruandeperioodi lõpus	9 134 796	6 342 644
Korrigeeritud solventsusmarginaal eelmise aruandeperioodi lõpus	9 134 796	6 342 644
Minimaalne tagatisfond (EUR)	3 200 000	3 200 000
Läti Panga kehtestatud EUR kurss aruandeperioodi lõpus	0.7028	0.7028
Minimaalne tagatisfond (LVL)	2 248 973	2 248 973
Solventsusmarginaal (Suurim summa)	11 372 455	9 134 796
Omakapital ja maksevõime	31.12.2008 LVL	31.12.2007 LVL
Aksiakapital	6 000 000	6 000 000
Ülekurs	1 219 103	1 219 103
Kohustuslik reservkapital ja muud eraldised, välja arvatud ümberhindluse ja tasanduseraldised	698 895	698 895
Eelmise aasta auditeeritud jaotamata kasum/ akumuleeritud kulum (+/-)	4 182 733	179 454
Immateriaalne põhivara	(98 046)	(9 800)
Allutatud kohustused	947 837	1 053 152
Kogu kapital kapitali adekvaatsuse suhtes (omavahendid)	12 950 522	9 140 804
Solventsusmarginaal	11 372 455	9 134 796
Kapitali adekvaatsuse ülejääk	1 578 067	6 008

Solventsusmarginaali jaoks ettenähtud omavahendid määratakse ilma viiteta aruandlusaasta auditeeritud netokasumile, mis on 5 421 193 LVL (2007: 4 003 279 LVL). Netokasumi kaasamisel on tulemused järgmised:

	31.12.2008	31.12.2007
Omavahendid kokku	18 367 509	13 144 083
Solventsusmarginaal	11 372 455	9 134 796
Kapitali adekvaatsuse ülejääk	6 995 054	4 009 287

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Kindlustusandja omavahendid on samuti vahetult seotud kindlustusandja võimega võtta riske, mida iseloomustab omavahendite osakaal peamise kindlustusandja bilansi ja kasumiaruande suhtes. Omavahendite osakaal kindlustusmaksetest ja kahjunõuetest iseloomustab kindlustusandja võimet juhtida erinevaid kindlustusriske, kuid osakaal kindlustustehnilistest eraldistest iseloomustab kindlustusandja võimet ületada kahjum, mis võib tekkida kindlustustehniliste eraldiste arvutusvea korral.

	2008 LVL	%	2007 LVL	%
Omavahendid, sealhulgas jooksva aasta auditeeritud kasum	18 367 509	-	13 144 083	-
Tekkinud nõuded, neto	38 773 352	47%	28 397 332	46%
Teenitud preemiad, neto	66 653 104	28%	45 255 970	29%
Kindlustustehnilised eraldised kokku, neto	44 884 757	41%	40 993 261	32%
Investeeringud	38 267 680	48%	27 531 371	48%

(5) Preemiate netosumma

		2008 LVL			2007 LVL	
	Preemiate brutosumma	Edasikindlus tuse osa preemiatest	Preemiate netosumma	Preemiate bruto- summa	Edasikindlust use osa preemiatest	Preemiate netosumma
CASCO	25 946 886	(109 463)	25 837 423	25 657 123	(4 199 165)	21 457 958
Kohustuslik liikluskindlustus*	17 405 053	(408 301)	16 996 752	15 931 296	(585 130)	15 346 166
Tervisekindlustus	14 362 016	-	14 362 016	11 329 597	-	11 329 597
Varakindlustus	7 639 912	(889 780)	6 750 132	5 484 154	(714 830)	4 769 324
Vastutuskindlustus	1 589 803	(475 115)	1 114 688	1 166 110	(279 005)	887 105
Reisi õnnetusjuhtumikindlustus	2 168 360	(52 138)	2 116 222	1 928 430	(53 321)	1 875 109
Mitmesugused finantsriskid	1 327 333	(828 262)	499 071	981 335	(528 993)	452 342
Veosekindlustus	542 849	(50 554)	492 295	545 408	(369 822)	175 586
Õnnetusjuhtumikindlustus	391 354	(4 596)	386 758	339 317	(4 727)	334 590
Merekindlustus	202 127	(181 109)	21 018	187 392	(165 384)	22 008
Mereliikluskindlustus	3 307	(2 976)	331	3 061	(2 755)	306
Raudteetranspordikindlustus	124 552	(7 704)	116 848	71 202	(49 477)	21 725
Vabatahtlik liikluskindlustus	(538)	-	(538)	3 013	-	3 013
Õhusõiduki vastuskindlustus	109 251	(92 646)	16 605	199 329	(198 729)	600
Õhusõidukikindlustus	282 503	(237 273)	45 230	114 897	(117 681)	(2 784)
Krediidikindlustus	95 361	(60 304)	35 057	110 727	(63 677)	47 050
Garantiikindlustus	347 176	(161 868)	185 308	286 205	(129 512)	156 693
	72 537 305	(3 562 089)	68 975 216	64 338 596	(7 462 208)	56 876 388

* Ettevõtte teeb kohustuslikud mahaarvamised vastavalt "Kohustusliku liikluskindlustuse seadusele" ning sellega seotud valitsuse määrustele. Liikluskindlustuse preemiate kogusumma näidatakse pärast kohustuslike mahaarvamiste tegemist summas 552,658 LVL (2007: 663,154 LVL).

Preemiate kogusumma sisaldab 301 T LVL (2007: 191 TLVL) eeldatud edasikindlustust.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Alljärgnevalt on toodud brutopreemia otsekindlustusest ja edasikindlustusest riikide lõikes:

Riik	2008 LVL	2007 LVL
Läti	64 637 685	60 418 016
Eesti	7 899 620	3 920 580
Kokku	72 537 305	64 338 596

Vastavalt Liikluskindlustuse seadusele ja sellega seotud valitsuse määrustele, teeb Ettevõtte selle kindlustusliigi brutopreemiatest järgmised kohustuslikud mahaarvamised:

Läti sõidukikindlustuse büroo tegevuse kaasfinantseerimine:
Tagatisfondi ja intressi kaitsefondi jaoks:

0.25 LVL kontakti kohta + 2 500 LVL
Vastavalt eriarvutusele, lähtuvalt lepingulise
tegevuse ajast ja kindlustatud sõidukist
2% preemiate kogusummast

Teeohutuse fondi:

(6) Teenitud preemiate netosumma

		2008 LVL			2007 LVL	
	Teenitud preemiate brutosumma	Edasikindlus tuse osa preemiatest	Teenitud preemiate netosumma	Teenitud preemiate brutosumma	Edasikindlus tuse osa preemiatest	Teenitud preemiate netosumma
CASCO	25 908 169	(109 463)	25 798 706	20 476 231	(4 199 925)	16 276 306
Kohustuslik liikluskindlustus*	17 521 146	(408 301)	17 112 845	13 250 258	(585 130)	12 665 128
Tervisekindlustus	13 465 029	-	13 465 029	8 912 650	-	8 912 650
Varakindlustus	6 572 167	(847 660)	5 724 507	4 512 013	(775 394)	3 736 619
Vastutuskindlustus	1 284 019	(320 808)	963 211	1 003 427	(277 530)	725 897
Reisi õnnetusjuhtumikindlustus	2 082 979	(52 138)	2 030 841	1 919 237	(53 321)	1 865 916
Mitmesugused finantsriskid	918 627	(519 399)	399 228	713 729	(384 504)	329 225
Veosekindlustus	549 475	(126 039)	423 436	518 121	(347 960)	170 161
Õnnetusjuhtumikindlustus	368 794	(4 085)	364 709	299 094	(4 867)	294 227
Merekindlustus	200 081	(173 340)	26 741	181 070	(160 800)	20 270
Mereliikluskindlustus	3 183	(2 809)	374	2 984	(2 686)	298
Raudteetranspordikindlustus	79 746	(27 802)	51 944	79 374	(55 571)	23 803
Vabatahtlik liikluskindlustus	(577)	-	(577)	3 296	-	3 296
Õhusõiduki vastuskindlustus	235 268	(171 909)	63 359	278 581	(256 146)	22 435
Õhusõidukikindlustus	126 004	(97 914)	28 090	158 583	(138 347)	20 236
Krediidikindlustus	98 380	(59 871)	38 509	122 820	(76 756)	46 064
Garantiikindlustus	286 058	(123 906)	162 152	263 709	(120 270)	143 439
	69 698 548	(3 045 444)	66 653 104	52 695 177	(7 439 207)	45 255 970

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(7) Ettemakstud preemiate ja möödumata riskide kindlustustehnilised eraldised**

	Bruto LVL	Edasikindlustuse osa LVL	Neto LVL
Saldo seisuga 31. detsember 2006.a.	18 649 381	(1 059 711)	17 589 670
<i>Ettemakstud preemiad</i>	<i>64 338 596</i>	<i>(7 462 208)</i>	<i>56 876 388</i>
<i>Teenitud preemiad</i>	<i>(52 695 177)</i>	<i>7 439 207</i>	<i>(45 255 970)</i>
Muutused aasta jooksul	11 643 419	(23 001)	11 620 418
Saldo seisuga 31. detsember 2007.a.	30 292 800	(1 082 712)	29 210 088
<i>Ettemakstud preemiad</i>	<i>72 537 305</i>	<i>(3 562 089)</i>	<i>68 975 216</i>
<i>Teenitud preemiad</i>	<i>(69 698 548)</i>	<i>3 045 444</i>	<i>(66 653 104)</i>
Muutused aasta jooksul	2 838 757	(516 645)	2 322 112
Saldo seisuga 31. detsember 2008.a.	33 131 557	(1 599 357)	31 532 200

	2008 LVL		2007 LVL	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Ettemakstud preemiate eraldis	33 054 221	31 454 864	30 000 387	28 917 675
Möödumata riski eraldis	77 336	77 336	292 413	292 413
	33 131 557	31 532 200	30 292 800	29 210 088

(8) Muud kindlustustehnilised tulud

	2008 LVL	2007 LVL
Poliisi tühistamise komisjonitasu	50 107	100 685
Edasikindlustuslepingute kasumiosa	30 596	29 465
Agenditasu teistelt kindlustusettevõtetelt	217 347	255 587
Muud kindlustustehnilised tulud/ kulud	(52 965)	53 137
	245 085	438 874

Ettevõtte tegutseb agendina, makstes välja kindlustusnõudeid välisriikides registreeritud ettevõtete nimel. Ettevõtte ei võta teiste kindlustusettevõtete kindlustusriske ning teiste firmade nimel väljamakstud nõuded hüvitatakse Ettevõttele täies ulatuses. Ettevõtte saab oma teenuste eest agenditasu.

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(9) Makstud netonõuded**

		2008 LVL			2007 LVL	
	Makstud nõuete brutosumma	Edasikindlus tuse osa nõuetest	Makstud nõuete netosumma	Makstud nõuete brutosumma	Edasikindlust use osa nõuetest	Makstud nõuete netosumma
CASCO	(14 189 200)	315 028	(13 874 172)	(12 054 840)	3 758 262	(8 296 578)
Kohustuslik liikluskindlustus*	(10 294 604)	6	(10 294 598)	(8 978 928)	35 624	(8 943 304)
Tervisekindlustus	(10 501 186)	-	(10 501 186)	(5 257 971)	-	(5 257 971)
Varakindlustus	(1 812 949)	189 309	(1 623 640)	(1 109 919)	33 395	(1 076 524)
Vastutuskindlustus	(151 829)	23 513	(128 316)	(233 427)	161 035	(72 392)
Reisi õnnetusjuhtumikindlustus	(268 026)	-	(268 026)	(266 656)	26 401	(240 255)
Mitmesugused finantsriskid	(59 543)	-	(59 543)	(65 679)	30	(65 649)
Veosekindlustus	(293 853)	197 998	(95 855)	(59 167)	49 066	(10 101)
Õnnetusjuhtumikindlustus	(160 600)	-	(160 600)	(72 505)	18	(72 487)
Merekindlustus	(99 038)	39 238	(59 800)	(92 789)	71 593	(21 196)
Raudteetranspordikindlustus	1 391	773	2 164	(13 407)	9 385	(4 022)
Vabatahtlik liikluskindlustus	-	-	-	-	-	-
Õhusõidukikindlustus	(238 619)	202 112	(36 507)	(70 431)	40 613	(29 818)
Krediidikindlustus	(7 117)	4 181	(2 936)	(18 527)	13 044	(5 483)
Õhusõiduki vastuskindlustus	(43 818)	8 700	(35 118)	(8 141)	-	(8 141)
Garantiikindlustus	(86 748)	20 913	(65 835)			
Mereliikluskindlustus	-	-	-	(119 146)	76 255	(42 891)
	(38 205 739)	1 001 771	(37 203 968)	(28 421 533)	4 274 721	(24 146 812)

Kõik makstud nõuded hõlmavad:

	2008 LVL	2007 LVL
Väljamakstud kahjunõuded	(39 321 286)	(28 786 817)
Kahjukäsitluskulud	(2 056 244)	(1 268 442)
Administratiivkulude eraldised*	(1 295 693)	-
Hüvitatud kahju	3 171 791	1 633 726
	(38 205 739)	(28 421 533)

*Administratiivkuludest eraldatud kahjukäsitluskulud sisaldavad kahjukäsitlusega tegeleva personali palka ja sotsiaalmaksu.

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(10) Rahuldamata nõuete kindlustustehniline eraldis**

	Bruto LVL	Edasikindlustuse osa LVL	Neto LVL
Saldo seisuga 31. detsember 2006.a.	8 356 831	(824 178)	7 532 653
<i>*Perioodi jooksul tekkinud nõuded</i>	37 517 920	(9 120 588)	28 397 332
<i>*Makstud nõuded</i>	(28 421 533)	4 274 721	(24 146 812)
Muutused aasta jooksul	9 096 387	(4 845 867)	4 250 520
Saldo seisuga 31. detsember 2007.a.	17 453 218	(5 670 045)	11 783 173
<i>* Perioodi jooksul tekkinud nõuded</i>	37 280 190	1 493 162	38 773 352
<i>* Makstud nõuded</i>	(38 205 739)	1 001 771	(37 203 968)
Muutused aasta jooksul	(925 549)	2 494 933	1 569 384
Saldo seisuga 31. detsember 2008.a.	16 527 669	(3 175 112)	13 352 557

	2008 LVL		2007 LVL	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
RBNS	10 040 632	6 865 520	13 667 595	7 997 550
IBNR	6 487 037	6 487 037	3 785 623	3 785 623
	16 527 669	13 352 557	17 453 218	11 783 173

(11) Tekkinud nõuded

	Tekkinud nõuete brutosumma	2008 LVL		2007 LVL		
		Edasikindlustuse osa preemiast	Tekkinud nõuete netosumma	Tekkinud nõuete brutosumma	Edasikindlustuse osa preemiast	Tekkinud nõuete netosumma
CASCO	(14 108 025)	668 321	(13 439 704)	(13 497 175)	3 758 259	(9 738 916)
Kohustuslik liikluskindlustus*	(11 543 159)	(351)	(11 543 510)	(10 931 206)	35 146	(10 896 060)
Tervisekindlustus	(11 605 147)	0	(11 605 147)	(5 488 219)	-	(5 488 219)
Varakindlustus	(1 437 450)	289 631	(1 147 819)	(1 626 982)	147 852	(1 479 130)
Vastutuskindlustus	(397 006)	68 715	(328 291)	(418 742)	199 664	(219 078)
Reisikindlustus	(411 198)	23 562	(387 636)	(267 572)	23 199	(244 373)
Finantsriskid	(50 942)	9 873	(41 069)	(2 063 384)	1 981 305	(82 079)
Veosekindlustus	440 313	(524 610)	(84 297)	(856 144)	830 643	(25 501)
Õnnetusjuhtumikindlustus	(226 411)	11 757	(214 654)	(65 920)	18	(65 902)
Merekindlustus	2 078 797	(2 007 432)	71 365	(2 243 560)	2 115 095	(128 465)
Raudteetranspordikindlustus	53 358	(38 334)	15 024	(69 368)	50 404	(18 964)
Vabatahtlik liikluskindlustus	(779)	-	(779)	(3)	-	(3)
Õhusõidukikindlustus	(60 841)	35 610	(25 231)	51 477	(21 883)	29 594
Krediidikindlustus	40 003	(30 466)	9 537	(69 378)	47 690	(21 688)
Õhusõiduki vastuskindlustus	44 213	(20 351)	23 862	150 179	(114 308)	35 871
Garantiikindlustus	(95 070)	20 913	(74 157)	(121 936)	67 504	(54 432)
Mereliikluskindlustus	(846)	-	(846)	13	-	13
	(37 280 190)	(1 493 162)	(38 773 352)	(37 517 920)	9 120 588	(28 397 332)

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(12) Sõlmimisväljaminekud**

	2008	2007
	LVL	LVL
Vahendajatele makstud komisjonitasu	7 299 131	6 132 934
Edasikindlustuse eest makstud komisjonitasu	276	4 852
Agentide töötasu	165 502	122 676
	7 464 909	6 260 462

(13) Muutused kapitaliseeritud sõlmimisväljaminekutes

	LVL
Saldo seisuga 31. detsember 2006.a.	1 494 979
<i>Ettemakstud komisjonitasud</i>	6 260 462
<i>Kasumiaruandes kajastatud edasilükatud komisjonitasud</i>	(5 203 259)
Muutused aasta jooksul	1 057 203
Saldo seisuga 31. detsember 2007.a.	2 552 182
<i>Ettemakstud komisjonitasud</i>	7 464 909
<i>Kasumiaruandes kajastatud edasilükatud komisjonitasud</i>	(6 911 900)
Muutused aasta jooksul	553 009
Saldo seisuga 31. detsember 2008.a.	3 105 191

(14) Administratiivkulud

	2008	2007
	LVL	LVL
Palgad ja sotsiaalmaksukulud	8 263 517	6 388 667
Kahjukäsitluskulude eraldised	(1 295 693)	-
Väljavõtmata puhkuste eraldiste muutus	126 231	163 051
Kontorikulud ja rent	869 310	858 617
Sidevahendite kulud	414 960	351 523
Transport	627 607	533 520
Reklaam ja suhtekorraldus	549 901	244 666
FCCM/Intressikaitse fond	319 450	348 250
Esinduskulud	195 944	148 774
Töölähetused	128 214	85 656
Personali koolituskulud	24 414	23 542
Muud kulud	1 407 697	1 002 164
	11 631 552	10 148 430

Vastavalt Lätis kohaldatavale seadusandlusele tuleb FCCM-le üle kanda 0.118% (2007: 0.140%) liikluskindlustuse preemiate kogusummast ning 0.306% (2007: 0.486%) teiste kindlustusliikide preemiate kogusummast.

Teatud kindlustusliikide puhul tuleb eraisikutest kindlustusvõtjate makstud preemiatest maksta 1% intressi kaitsefondi.

Vastavalt Lätis kehtivatele seadustele peab Ettevõtte Finants- ja Kapitalituru Komisjonile üle kandma 0.14% kohustusliku liikluskindlustuse preemiate kogutulust ning 0.486% teiste kindlustusliikide preemiate kogutulust. Vabatahtliku kindlustuse puhul tuleb eraisikutest kindlustusvõtjate makstud preemiatest maksta 1% intressi kaitsefondi.

Administratiivkulude paigutamine kahjukäsitluskuludesse põhineb kahjukäsitlusosakonnas tekkinud personalikuludel eraldi. 2007.a. osteti kahjukäsitlusteenust sisse allhanke korras.

Raamatupidamise aastaaruande lisad**Administratiivkulud kindlustusliikide kaupa:**

	2008 LVL	2007 LVL
CASCO	4 715 722	4 145 048
Kohustuslik liikluskindlustus*	3 208 311	2 472 550
Tervisekindlustus	1 732 496	1 758 358
Varakindlustus	1 078 244	851 143
Vastutuskindlustus	202 840	180 981
Reisi õnnetusjuhtumikindlustus	375 510	299 293
Mitmesugused finantsriskid	64 451	152 304
Veosekindlustus	59 097	84 648
Õnnetusjuhtumikindlustus	92 874	52 656
Merekindlustus	5 123	29 083
Mereliikluskindlustus	69	475
Raudteetranspordikindlustus	8 608	11 051
Vabatahtlik liikluskindlustus	82	468
Õhusõidukikindlustus	11 029	17 832
Krediidikindlustus	5 987	17 185
Õhusõiduki vastuskindlustus	9 436	30 936
Garantiikindlustus	61 673	44 419
	11 631 552	10 148 430

(15) Edasikindlustusandjate komisjontulu

	2008 LVL	2007 LVL
Edasikindlustuse andkate komisjonitasu	432 239	1 027 024
Retrotsessiooni komisjonitasu	11 983	8 890
	444 222	1 035 914

(16) Muutus ettemakstud edasikindlustuse komisjonitasudes

	LVL
Saldo seisuga 31. detsember 2006.a.	198 533
<i>Ettemakstud komisjonitasud</i>	<i>(1 035 914)</i>
<i>Kasumiaruandes kajastatud edasilükatud komisjonitasud</i>	<i>1 100 985</i>
Muutused aasta jooksul	65 071
Saldo seisuga 31. detsember 2007.a.	263 604
<i>Ettemakstud komisjonitasud</i>	<i>(444 222)</i>
<i>Kasumiaruandes kajastatud edasilükatud komisjonitasud</i>	<i>499 532</i>
Muutused aasta jooksul	55 310
Saldo seisuga 31. detsember 2008.a.	318 914

(17) Muud kindlustustehnilised kulud

	2008 LVL	2007 LVL
Varade väärtuse vähenemise eraldis otsekindlustustegevusest ja edasikindlustustegevusest	387 899	69 769
Teiste kindlustusandjate poliiside vahendamisega seotud kulud	4 530	5 656
Muud	105 579	327 588
	498 008	403 013

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(18) Investeeringute juhtimise kulud**

	2008	2007
	LVL	LVL
Tehingute komisjonitasud	(60 810)	(21 212)
Juhtimiskulud	(128 928)	(4 274)
	(189 738)	(25 486)

(19) Intressitulu ja dividenditulu, neto

	2008	2007
	LVL	LVL
Intressitulu finantsvaradest õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	606 530	650 218
Renditulu kinnisvarainvesteeringutest	70 380	70 380
Intressitulu hoiustelt krediidasutustes	1 047 746	496 232
Dividendid müügiks hoitud investeeringutelt	18 974	270
Laenuintressid	321 173	402 977
	2 064 803	1 620 077

(20) Kahjum õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatud finantsvaradest ja kohustustest, neto

	2008	2007
	LVL	LVL
Muutus väärtpaberite väärtuses, välja arvatud tuletisinstrumentid	(1 605 071)	(53 670)
Tuletisinstrumentide realiseeritud ja realiseerimata netokasum/(kahjum)	55 663	(39 424)
Valuutakursi kõikumiste mõju aktsiate ja teiste väärtpaberite väärtusele	(26 231)	(135 282)
	(1 575 639)	(228 376)

(21) Kahjum vara väärtuse vähenemisest

	2008	2007
	LVL	LVL
Vähendäoliselt laekuvate võlgade eraldiste (kasv)/ kahanemine, välja arvatud kindlustusvõlad	6 421	(48 663)
Laenueraldiste kasv	(2 185 100)	(253 488)
Amortiseeritud laenuväärtuse korrigeerimine tõhusa intressimäära meetodil	-	(293 957)
	(2 178 679)	(596 108)

Ettevõtte on andnud laene, mille intressimäär on madalam kui laenu andmise päeval kehtinud turuväärtus, ning korrigeerinud vastavalt vara väärtuse vähenemist.

(22) Muud tulud/ kulud, neto

	2008	2007
	LVL	LVL
Kingitused personalile	(14 160)	(12 714)
Annetused	(176 838)	(41 013)
Liikmemaksud	(3 902)	(3 150)
Kinnisvaramaks	(34 662)	(32 144)
Muud kulud	(31 954)	(18 713)
Tulu trahvidest	5 736	60
Muud tulud	87 380	7 761
	(168 400)	(99 913)

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(23) Tulumaksu kulud**

	2008	2007
	LVL	LVL
Jooksvad maksukulud	1 588 300	507 094
Edasilükatud maksukulud	(248 302)	216 894
	1 339 998	723 988
	2008	2007
	LVL	LVL
Kasum enne tulumaksustamist	6 761 191	4 727 267
Teoreetiline maks 15% määraga	1 014 179	709 090
Kulud, mida ei saa maha arvata	472 395	48 170
Annetused	(146 576)	(33 272)
Maksukulu	1 339 998	723 988

Edasilükatud maksukulu summas 3,834 LVL on kajastatud otse omakapitalis seoses omakasutuse oleva maa ja hoonete ümberhindlusega (2007: LVL308,395).

Eesti filiaalis deklareeritud tulu kuulub maksustamisele Lätis.

(24) Edasikindlustuse loovutamise tulemused

	2008	2007
	LVL	LVL
Edasikindlustuse preemiad	(3 562 089)	(7 462 208)
Edasikindlustuse osa muutus ettemakstud preemiate eraldises	516 645	23 001
Edasikindlustuse osa makstud kahjunõuetest	1 001 771	4 274 721
Edasikindlustuse osa muutus rahuldamata kahjunõuete eraldises	(2 494 933)	4 845 867
Edasikindlustuse komisjonitasud ja kasumiosa	444 222	1 035 914
Ettemakstud edasikindlustuse komisjonitasude muutus	(55 310)	(65 071)
Väljamineva edasikindlustuse tulemus kokku	(4 149 694)	2 652 224

(25) Vara ja seadmed

Maksumus	Sõidukid LVL	Muu põhivara LVL	Kokku LVL
31.12.2006	135 725	1 560 483	1 696 208
Ostetud	-	209 487	209 487
Realiseeritud	(123 221)	(527 346)	(650 567)
31.12.2007	12 504	1 242 624	1 255 128
Ostetud	-	293 039	293 039
Realiseeritud	(12 504)	(267 878)	(280 382)
31.12.2008	-	1 267 785	1 267 785
Akumuleeritud kulum			
31.12.2006	(135 145)	(1 083 690)	(1 218 835)
Aastane amortisatsioon	(580)	(216 017)	(216 597)
Realiseeritud vara amortisatsioon	123 221	527 349	650 570
31.12.2007	(12 504)	(772 358)	(784 862)
Aastane amortisatsioon	-	(232 186)	(232 186)
Realiseeritud vara amortisatsioon	12 504	267 724	280 228
31.12.2008	-	(736 820)	(736 820)
Saldo seisuga 31.12.2007	-	470 266	470 266
Saldo seisuga 31.12.2008	-	530 965	530 965

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(26) Maa ja hooned ning kinnisvarainvesteeringud**

	Maa ja hooned LVL	Kinnisvarainvesteeringud LVL
Kulu seisuga 31.12.2006	1 625 918	1 688 015
<i>sealhulgas ümberhindlus enne 01.01.2007</i>	724 464	949 750
Ümberhindlus	2 059 767	2 133 822
Ümberhinnatud hoonete amortisatsiooni korrigeerimine	(81 521)	-
Kulu seisuga 31.12.2007	3 604 164	3 821 837
<i>sealhulgas ümberhindlus enne 01.01.2008</i>	2 784 231	3 083 571
Ümberhindlus	25 559	(154 359)
Ümberhinnatud hoonete amortisatsiooni korrigeerimine	(219 800)	-
Kinnisvarainvesteeringute ülekandmine	595 200	(595 200)
31.12.2008	4 005 123	3 072 278
<i>sealhulgas ümberhindlus enne 01.01.2009</i>	3 383 090	2 355 912
Akumuleeritud kulum		
31.12.2006	(43 056)	-
Amortisatsioon	(126 385)	-
Ümberhinnatud hoonete amortisatsiooni korrigeerimine	81 521	-
31.12.2007	(87 920)	-
Amortisatsioon	(180 579)	-
Ümberhinnatud hoonete amortisatsiooni korrigeerimine	219 800	-
31.12.2008	(48 699)	-
Saldo seisuga 31.12.2007	3 516 244	3 821 837
Saldo seisuga 31.12.2008	3 956 424	3 072 278

Viimane ümberhindlus toimus sõltumatu hindaja poolt juulis 2008.a. ning põhines turuhindade võrdlusel. Juhatus on hinnanud uut teavet turuhindade muutuste kohta ning teinud järelduse, et vara õiglane väärtus bilansipäeva seisuga ei erine oluliselt hindamise kuupäeval kehtinud väärtusest, mis on kooskõlas bilansilise väärtusega bilansipäeva seisuga.

(27) Immateriaalne põhivara

	Arvutiprogrammid ja litsentsid LVL	Kokku
Kulu		
31.12.2007	56 903	56 903
Ostetud	98 269	98 269
31.12.2008	155 172	155 172
Akumuleeritud kulum		
31.12.2007	(47 103)	(47 103)
Aastane amortisatsioon	(10 023)	(10 023)
31.12.2008	(57 126)	(57 126)
Saldo seisuga 31.12.2007	9 800	9 800
Saldo seisuga 31.12.2008	98 046	98 046

Raamatupidamise aastaaruande lisad**(28) Investeeringud sidusettevõtetesse**

14. detsembril 2007.a. omandas Ettevõtte 700,000 EUR (LVL 491,963) eest 49% osaluse Venemaal registreeritud ettevõttes KROHA OOO. Antud ettevõtte põhitegevusalaks on ehitustegevus. Firma juriidiline aadress on Gagarina 74 -76A, Kaliningrad, Venemaa. Sidusettevõtte aktsiad pole noteeritud. Juhatus on seisukohal, et ostuhind kajastab Ettevõtte investeeringu netovara osa õiglast väärtust ostukuupäeva seisuga.

Investeeringu bilansiline väärtus sisaldab firmaväärtust, mis tuleneb sidusettevõtte immateriaalse põhivara mittekaajastamisest sidusettevõtte individuaalsetes finantsaruannetes. Investeeringu kogu bilansilist väärtust on testitud vara väärtuse vähenemise suhtes, ning hinnangu kohaselt ei põhjusta tulevaste rahavoogude praegune väärtus 31. detsembri 2008 seisuga varade väärtuse vähenemist.

Ettevõtte osa sidusettevõtte kogu kajastatud tulust antud majandusaastal omakapitali arvestuse alusel on nullilähedane ning seetõttu pole investeeringuväärtust korrigeeritud.

Sidusettevõtte kokkuvõtlik finantsteave, mis põhineb sidusettevõtte individuaalsetel auditeerimata finantsaruannetel (bilansiline väärtus ei kajasta õiglast väärtust):

	2008	2007
	LVL	LVL
Omand	49%	49%
Käibevara	367 067	221 914
Pikaajaline vara	308 860	288 087
Vara kokku	675 927	508 201
Kohustused	420 812	534 520
Netovara	255 115	(26 319)
Tulud	84 696	24 861
Kulud	(83 807)	(27 186)
Kasum/ (kahjum)	889	(2 325)
Ettevõtte osalus	436	-

(29) Investeeringud õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

Fikseerimata tuluväärtpaberid	2008		2007	
	LVL		LVL	
	Ostuväärtus	Õiglane väärtus	Ostuväärtus	Õiglane väärtus
Aktsiad ja muud kapitaliväärtpaberid	1 057 380	936 529	1 478 197	1 522 179
Investeeringud investeerimisfondidesse	2 381 788	1 988 093	2 390 744	2 547 563
Muud fikseerimata tuluväärtpaberid	63 112	68 783	63 451	68 468
	3 502 280	2 993 405	3 932 392	4 138 210
Püsituluväärtpaberid	2008		2007	
	LVL		LVL	
	Ostuväärtus	Õiglane väärtus	Ostuväärtus	Õiglane väärtus
Keskvalitsuse või omavalitsuste välja antud või tagatud võlakirjad	12 064 617	11 564 080	6 015 470	5 820 533
Hüpoteekvõlakirjad	1 821 084	1 630 465	2 357 597	2 312 974
Reguleeritud turul olevad püsituluga võlakirjad ja muud väärtpaberid	3 506 708	3 183 524	1 176 629	1 144 941
Muud püsituluväärtpaberid		-	130 095	141 792
	17 392 409	16 378 069	9 679 791	9 420 240

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Püsituluväärtpaberite investeringuportfelli geograafiline jaotus:	2008	2007
	LVL	LVL
Läti	7 444 276	5 823 008
Teised Euroopa Liidu riigid	8 243 438	2 988 033
USA	591 300	609 199
CIS	99 055	-
	16 378 069	9 420 240

(30) Müügiotel finantsvarad

Omandiväärtpaberid, mis on liigitatud müügiotel finantsvaradeks, on noteerimata aktsiad teistes ettevõtetes. Neid kajastatakse soetusmaksumuses, kuna õiglase väärtuse määramine on võimatu. Suurimad omandiväärtpaberid on järgmised:

(a) Seisuga 31. detsember 2008.a. kuulub Ettevõttele 19.99% osalus Leedu kindlustusseltsis BTA Draudimas UAB (seisuga 31. detsember 2007.a. 19.99%), mida kajastatakse soetusmaksumuses 744 114 LVL (2007.a.: 744 114 LVL).

(b) Seisuga 31. detsember 2008.a. kuulub Ettevõttele 19.50% osalus ettevõttes BTA Ipašumi SIA (2007: 19.50%), mida kajastatakse soetusmaksumuses 19 490 LVL (2007: 19 490 LVL).

	2008		2007	
	LVL		LVL	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
BTA Draudimas UAB	744 114	744 114	744 114	744 114
BTA Ipašumi	19 490	19 490	19 490	19 490
Muud	13 000	6 250	18 000	6 250
	776 604	769 854	781 604	769 854

	Bruto
	LVL
Eraldised seisuga 31. detsember 2007	(11 750)
Aasta kulud	-
Maha kantud	5 000
Eraldised seisuga 31. detsember 2008	(6 750)

(31) Hoitud krediidasutustes

Investeeringute tähtajaline jaotus:	2008	2007
	LVL	LVL
Tähtajaga vähem kui 3 kuud	7 186 033	6 930 765
Tähtajaga 3-6 kuud	5 066 125	3 155 988
Tähtajaga 6-12 kuud	4 948 022	2 091 421
Tähtajaga 1-5 aastat	434 209	530 930
	17 634 389	12 709 104

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(32) Laenuid

Laenuportfelli struktuur	2008 LVL	2007 LVL
Laenu brutosumma	11 143 210	11 916 413
Laenude amortiseeritud väärtuse korrigeerimine tõhusa intressimäära meetodil	(293 957)	(293 957)
Varade väärtuse vähenemise eraldis	(2 527 212)	(343 490)
	8 322 041	11 278 966

	Bruto LVL
Eraldised seisuga 31. detsember 2006	(136 513)
Aasta kulud	(253 488)
Maha kantud	46 511
Eraldised seisuga 31. detsember 2007	(343 490)
Aasta kulud	(2 199 667)
Tagasinõuded	14 567
Maha kantud	1 378
Eraldised seisuga 31. detsember 2008	(2 527 212)

Alltoodud tabelis analüüsitakse laenuportfelli, millest on maha arvatud varade väärtuse vähenemine, tagatiste liigi kaupa 31. detsembri 2008 seisuga:

	2008		2007	
	Amortiseeritud kulu	Õiglane väärtus	Amortiseeritud kulu	Õiglane väärtus
Hüpoteeklaenuid	5 763 452	5 533 048	8 016 918	8 067 578
Muud laenuid	2 558 589	2 379 683	3 262 048	3 169 423
Laenuid kokku	8 322 041	7 912 731	11 278 966	11 237 001

31. detsembril 2008.a. lõppenud aastal ei omandanud Ettevõtte mingeid varasid laenu tagatise vastu (31. detsember 2007: null).

Hüpoteeklaenu tagatise õiglase väärtuse ületab 31. detsembri 2008 seisuga laenu raamatupidamisliku väärtuse, LVL 5 763 452 (31. detsember 2007: LVL 8 016 918).

Tagatise pole antud teistele laenudele, mille kogusumma 31. detsembri 2008 seisuga oli 2 558 589 LVL (31. detsember 2007: LVL 3 262 048).

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Hüpoteeklaenud

Hüpoteeklaenud:	2008	2007
	LVL	LVL
Laenud eraisikutele	542 393	961 582
Laenud mittefinantsteenuseid osutavatele asutustele	7 192 566	7 349 232
Laenude amortiseeritud väärtuse korrigeerimine tõhusa intressimäära meetodil	(208 266)	(215 372)
Vara väärtuse vähenemise eraldis	(1 989 635)	(249 560)
Viitintress	226 394	171 036
	5 763 452	8 016 918

Hüpoteeklaenude jaotus valuuta järgi:

	2008	2007
	LVL	LVL
EUR	2 317 960	2 341 649
LVL	3 313 329	5 526 287
USD	132 163	148 982
	5 763 452	8 016 918

Muud laenud

Muud laenud:	2008	2007
	LVL	LVL
Laenud eraisikutele	524 072	95 653
Laenud mittefinantsteenuseid osutavatele asutustele	2 629 761	3 294 635
Laenude amortiseeritud väärtuse korrigeerimine tõhusa intressimäära meetodil	(85 691)	(78 585)
Vara väärtuse vähenemise eraldis	(537 577)	(93 930)
Viitintress	28 024	44 275
	2 558 589	3 262 048

Muude laenude jaotus valuuta järgi:

	2008	2007
	LVL	LVL
EUR	1 499 797	1 985 854
LVL	1 024 735	1 251 089
USD	34 057	25 105
	2 558 589	3 262 048

Laenud, mille tähtaeg 31. detsembri 2007.a. seisuga on rohkem kui 5 aastat, olid summas 1 012 309 LVL (2006: 2 006 073 LVL).

(33) Nõuded otsekindlustustegevusest

	2008	2007
	LVL	LVL
Nõuded kindlustusvõtjate vastu	10 529 528	9 053 804
Nõuded vahendajate vastu	1 732 463	1 860 379
Vara väärtuse vähenemise eraldis ebatõenäoliselt laekuvate võlgade korral	(540 219)	(152 320)
	11 721 772	10 761 863

Raamatupidamise aastaaruande lisad

	Kindlustusvõtjate eraldis, bruto LVL	Vahendajate eraldis, bruto LVL	Kindlustusvõlgnike eraldis kokku, bruto LVL
Eraldis seisuga 31. detsember 2006	(82 551)	-	(82 551)
Vara väärtuse vähenemisest tulenev kahju	(52 000)	(17 769)	(69 769)
Eraldis seisuga 31. detsember 2007	(134 551)	(17 769)	(152 320)
Vara väärtuse vähenemisest tulenev kahju	(380 540)	(7 359)	(387 899)
Eraldis seisuga 31. detsember 2008	(515 091)	(25 128)	(540 219)

(34) Nõuded edasikindlustustegevusest

	2008 LVL	2007 LVL
Edasikindlustus	501 293	113 543
Võetud edasikindlustus	9 271	21 728
	510 564	135 271

(35) Muud nõuded

	2008 LVL	2007 LVL
Töötajad	20 385	10 531
Ettemaksed	19 370	146 941
Muud võlad	972 198	903 428
Vara väärtuse vähenemise eraldis	(73 234)	(92 186)
	938 719	968 714

Teised võlad sisaldavad BTA Draudimas aktsiate müügist saadavat summat LVL386 639 (2007: LVL 474,165).

	Bruto LVL
Eraldis seisuga 31. detsember 2006	(43 523)
Eraldise vähenemine	(48 663)
Maha kantud	-
Eraldis seisuga 31. detsember 2007	(92 186)
Eraldise vähenemine	6 421
Maha kantud	12 531
Eraldis seisuga 31. detsember 2008	(73 234)

(36) Raha ja raha ekvivalendid

	2008 LVL	2007 LVL
Kassas olev sularaha	9 877	31 898
Jooksvad arved krediidasutustes	1 217 144	1 414 258
Kassas olev sularaha	1 227 021	1 446 156
Hoiused, mille algne tähtaeg on vähem kui 3 kuud	6 105 828	6 930 765
Raha ja raha ekvivalendid	7 332 849	8 376 921

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(37) Rahavoogude aruandes avaldatud kohustuslikud maksed

	2008	2007
	LVL	LVL
Transpordikindlustuse büroo	(505 968)	(594 188)
FCCM (Finants- ja Kapitalituru Komisjon)	(148 167)	(202 002)
Kaitsefond	(182 610)	(151 206)
	(836 745)	(947 396)

(38) Kapital ja reservid

Aktsiakapital

Ettevõtte aktsiakapital seisuga 31. detsember 2008 oli 6 000 000 LVL ning koosnes 60,000 aktsiast ning on täielikult tasutud (2007: 6 000 000 LVL). Ühe aktsia nominaalväärtus on 100 LVL.

	2008		2007	
	Aktsiate arv	LVL	Aktsiate arv	LVL
Hääleõigusega lihtaktsiad	56 000	5 600 000	56 000	5 600 000
Hääleõiguseeta eelisaktsiad	4 000	400 000	4 000	400 000
	60 000	6 000 000	60 000	6 000 000

Lihtaktsiate omanikel on õigus saada deklareeritud dividende, üks lihtaktsia annab Ettevõtte koosolekutel ühe hääle ning õiguse osaleda Ettevõtte lõpetamisel allesjäänud vara jaotamisel. Eelisaktsiate omanikel on õigus saada dividende, kuid neil puudub hääleõigus. Eelisaktsiate omanikel on allesjäänud vara jaotamisel eelisõigus lihtaktsia omanike ees.

Eelisaktsiate ostuõigus antakse ettevõtte töötajatele ja juhtkonnale aktsionäride üldkoosoleku otsusega.

Eelisaktsiaid võib müüa soodustingimustel või aktsionäride üldkoosolek võib otsustada, et ettevõtte maksab eelisaktsiate eest. 2007.a. aktsionäride üldkoosolek otsustas, et soodustingimustel müük kaetakse ettevõtte teenitud tulust.

Ettevõtte aktsionärid:	2008		2007	
	Aktsiate arv	Osalus	Aktsiate arv	Osalus
Transport Information Agency AS	5 599	9.33%	5 599	9.33%
Eraisikud, kellele vahetult kuulub alla 20%	54 401	90.67%	54 401	90.67%
	60 000	100%	60 000	100%

Uute aktsiate emiteerimine ja vastav ülekurs 2007 ja 2008 oli järgmine:

	2008	2007
	LVL	LVL
Aktsiakapital	6 000 000	4 300 000
Ülekurs	-	942 003
	6 000 000	5 242 003
Emiteeritud aktsiad, tasutud sularahas	-	1 324 634
Emiteeritud aktsiad, tasutud jaotamata dividendidega	-	99 868
Eelisaktsiate diskonteerimine	-	25 000
Allutatud kohustustest konverteeritud aktsiaemissioon	-	527 598
	6 000 000	7 219 103
Sealhulgas:		
Aktsiakapital	6 000 000	6 000 000
Ülekurs	1 219 103	1 219 103

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Ümberhindluse reserv

Ümberhindluse reserve on seotud ettevõtte oma tegevuseks kasutatava materiaalse põhivara ümberhindamisega, millest on maha arvatud tulevaste perioodide maksud.

	2008	2007
	LVL	LVL
Maa ja hoonete ümberhindluse eraldis	2 919 512	2 893 952
Edasilükatud maksukohustused 15%	(437 927)	(434 093)
	2 481 585	2 459 859
Saldo seisuga 31. detsember 2006	709 057	
Ümberhindluse eraldise kasv	2 059 767	
Edasilükatud maks ümberhindluse eraldise muutustest	(308 965)	
Saldo seisuga 31. detsember 2007	2 459 859	
Ümberhindluse eraldise kasv	25 559	
Edasilükatud maks ümberhindluse eraldise muutustest	(3 833)	
Saldo seisuga 31. detsember 2008	2 481 585	

Tasanduseraldis

Ettevõtte on moodustanud tasanduseraldise, et katta tulevaste ettenägematute kahjunõuete juhuslikust kõikumisest tulenevaid kulusid, mis jäävad aastatepikkusel kogemusel põhinevate krediitkindlustuslepingute nõuete oodatud väärtuse piiresse. Muutused tasanduseraldises kajastatakse vahetult omakapitalis, vähendades jooksva aasta kasumit. See reserve ei kuulu jaotamisele.

Kohustuslik reservkapital ja muud eraldised

Vastavalt aktsionäride otsusele tuleb osa kasumist kanda üle kohustuslikku reservkapitali ja muudeks eraldisteks. Need reservid on aktsionäridele kättesaadaval ning nende reservide suhtes piirangud puuduvad.

Dividendid

Juhatus pole pärast bilansikuupäeva teinud ettepanekut 2007.a. dividendide jaotamiseks. 2008. aastaks tegi juhatus ettepaneku jätta jaotamata vähemalt 25% 2008.a. kasumist.

(39) Allutatud kohustused

	2008	2007
	LVL	LVL
Seisuga 31. detsember 2007	1 053 152	527 598
Aastane kasv	-	1 053 152
Konverteeritud emiteeritud aktsiatesse	-	(527 598)
Saldo seisuga 31. detsember 2008	1 053 152	1 053 152

Allutatud kohustused on kahe eraisiku ja kahe juriidilise isiku laenud, mille tähtaeg on pikem kui 5 aastat. Allutatud kohustuste aastane intressimäär on vahemikus 4.8% -5.2%. Laenud on allutatud kõigile teistele kreditoridele.

Allutatud kohustuste tähtajaline jaotus	LVL
Tähtaeg rohkem kui 4 aasta pärast	1 053 152
	1 053 152

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(40) Edasilükatud maksukohustused

	2008 LVL	2007 LVL
Edasilükatud maksukohustused aasta alguses	703 773	177 914
Kasumiaruandes kajastatud aruandlusperioodi edasilükatud maksukohustused	(248 302)	216 894
Omakapitalis kajastatud edasilükatud maksed	3 833	308 965
Edasilükatud maksukohustused aasta lõpus	459 304	703 773

Edasilükatud maksuvarad ja kohustused hõlmavad alltoodut:

	2008 LVL		2007 LVL	
	Varad	Kohustused	Varad	Kohustused
Vara ja seadmed	-	(882 400)	-	(903 190)
Eraldised	189 712	-	191 367	-
Väärtpaberite ümberhindlusest tulenev kahju	233 384	-	8 050	-
Netotulemus	-	(459 304)	-	(703 773)

(41) Maksud ja sotsiaalmaks

Maksuliik	Saldo seisuga 31.12.2007 LVL	Arvutatud 2008 LVL	(Makstud) 2008 LVL	Saldo seisuga 31.12.2008 LVL
Tulumaks	434 256	1 588 300	(1 050 812)	971 744
Riskimaks	296	2 430	(2 434)	292
Sotsiaalmaks	155 178	2 111 814	(2 106 029)	160 963
Üksikisiku tulumaks	103 498	1 301 554	(1 300 943)	104 109
Varamaks *)	(546)	34 662	(34 116)	0
KM	7 013	117 769	(109 226)	15 556
Eesti filiaali maks	32 977	187 746	(206 377)	14 346
	732 672	5 344 275	(4 809 937)	1 267 010

*) Ülemakstud maksud avaldatakse muude nõuete real: 31.12.2008: Null (2007: LVL 546).

(42) Edasikindlustuse kreditorid

	2008 LVL	2007 LVL
Edasikindlustuse ettevõtted	991 917	973 302
Edasikindlustuse vahendajad	134 848	252 484
	1 126 765	1 225 786

Edasikindlustuse kreditorid riikide kaupa:

	2008 LVL	2007 LVL
Euroopa liikmesriigid	1 126 765	1 027 575
CIS, Kesk-Aasia	-	64
USA	-	198 147
	1 126 765	1 225 786

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(43) Muud kreditorid

	2008	2007
	LVL	LVL
Transpordikindlustuse büroo	82 981	102 849
Töötajad (töötasu)	181 169	192 015
Finantskapitali ja –Turgude Komisjon	92 665	107 029
Teised kindlustusseltsid	-	89 910
Eelmise aasta väljamaksmata dividendid	5	35
Muud kreditorid	476 451	298 450
	833 271	790 288

(44) Seotud osapooled

Seotud osapooled on Ettevõtte aktsionärid, juhatuse ja nõukogu liikmed, nende lähisugulased ning nendega seotud ettevõtted, mille üle neil on oluline mõju või kontroll.

Mitmed juhtivtöötajad või nendega seotud osapooled omavad osalust teistes majandusüksustes, mis annab neile kontrolli või olulise mõju nende majandusüksuste finantside või tegevuse üle.

Ettevõttel on järgmised olulised tehingud seotud osapooltega:

Oma tegevuse käigus Ettevõtte omandab ja ostab teatud riskide edasikindlustust oma seotud osapoolelt BTA Draudimas UAB.

	2008	2007
	LVL	LVL
Võetud edasikindlustusest saadud kindlustuspreemia	275 938	147 773
Makstud komisjonitasudeks	(14 077)	-
Makstud kahjunõuded	(108 738)	(33 117)
Üleantud edasikindlustusest saadud kindlustuspreemia	(195 268)	(7 760)
Saadud komisjonitasu	206 096	1 725
Makstud komisjonitasu	(5 684)	-
Saadud intress	54 589	6 179

Seotud osapooltele antud laenu jääk:

	2008	2007
	LVL	LVL
Nõukogu ja juhatuse liikmetele antud hüpoteeklaenu	15 063	
Juhatuse ja nõukogu liikmete poolt kontrollitud ettevõtetele antud hüpoteeklaenu *)	3 389 530	2 687 179
Vara väärtuse vähenemise eraldis	(1 035 286)	(260 090)
Juhatuse ja nõukogu liikmete poolt kontrollitud ettevõtetele antud hüpoteeklaenu*), miinus ebatõenäoliste laekumiste eraldis	2 354 244	2 427 089
Muud seotud ettevõtetele antud laenu	2 228 698	2 743 204
Vara väärtuse vähenemise eraldis	(563 587)	(151 333)
Muud seotud ettevõtetele antud laenu, neto	1 665 111	2 591 871
Seotud ettevõtetele antud laenu jääk, neto	4 019 355	5 018 960

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Muud nõuded

Muud nõuded	415 622	281 192
Ebatõenäoliste laekumiste eraldis	(27 170)	(27 170)
Muud nõuded, neto	388 452	254 022
Muud võlad	50 027	148 850

Seotud osapooltele antud muud laenud hõlmavad allutatud laenu ettevõttele BTA Draudimas, summas LVL 1 027 312, mille tähtaeg saabub 2014. Laen on allutatud pärast kõiki kreditore, kuid enne aktsionäre. Ettevõtte teatud juhatuse ja nõukogu liikmed osalevad ülalnimetatud laenusaja ettevõtete juhatuse töös ning omavad seega mõju nende ettevõtete tegevuse üle ja hoiavad ära laenu mitteotstarbekohase kasutamise.

Juhatus ja nõukogu liikmete poolt kontrollitud ettevõtetele antud hüpoteeklaenude tagatist on hinnanud sõltumatu hindaja perioodil 01.09.2008 - 30.09.2008.

Antud laenude intressimäär kõigub vastavalt lepingutele 3% kuni 6%.

31. detsembri 2008.a. seisuga on Ettevõtte saanud allutatud laene seotud osapooltelt. Vt. Lisa 39.

Muud nõuded hõlmavad juhatuse liikmete nõudeid BTA Draudimas 2006. aastal müüdud aktsiate suhtes summas 108 055 (2007: 118 245) ning teiste seotud osapoolte nõudeid BTA Draudimas 2006. aastal müüdud aktsiate suhtes summas 107 149 (2007: 118 745). Nõuete tähtaeg on 12. detsember 2010 (2007: 12. detsember 2008)

Info teiste tehingute kohta seotud osapooltega:

Seotud osapoollega sõlmiti kinnisvarahoolduse leping ning vara anti seotud osapooltele hooldamiseks. Juhatus liikmed või nendega seotud isikud omandavad Ettevõtte kindlustustooteid.

2007.a. saadi seotud osapooltelt kahjukäsitlusteenuseid LVL 592 884 väärtuses. Nimetatud tehingud tehti turuväärtuse põhimõttel. Kahjukäsitluslepingu kehtivus lõppes 1. oktoobril 2007.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(45) Eraldised

	2008	2007
	LVL	LVL
Töötajate väljavõtmata puhkuse eraldised	491 643	365 412
	491 643	365 412
	Bruto	
	LVL	
Eraldised seisuga 31. detsember 2006	202 361	
Eraldiste kasv	163 051	
Eraldised seisuga 31. detsember 2007	365 412	
Eraldiste kasv	126 231	
Eraldised seisuga 31. detsember 2008	491 643	

(46) Töötajate arv ja teave harukontorite kohta

	2008	2007
Töötajad	805	829
Agendid	168	205
	973	1 034

Kindlustusagendid pole Ettevõtte töötajad, vaid isikud, kes vahendavad kindlustust ainult ühe kindlustuspakkuja huvides ja nimel.

	2008	2007
Filiaalid välisriikides	1	1
Klienditeeninduskeskused välismaal	6	5
Regionaalsed keskused	6	6
Harukontorid Lätis	21	20
Klienditeeninduskeskused	22	25
Kindlustusteenuste müügipunktid	58	78
	114	135
	2008	2007
Keskmine töötajate arv	822	792
	822	792
	2008	2007
Peakontor	409	394
Harukontorid:		
RC "Riga"	138	142
RC "Latgale"	41	49
RC "Kurzeme"	37	47
RC "Vidzeme"	53	64
RC "Zemgale"	59	63
RC "Daugava"	30	37
Eesti filiaal	38	33
	805	829

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(47) Personalikulud

	2008 LVL	2007 LVL
Töötasu	6 798 220	4 567 200
Sotsiaalmaks	1 630 799	1 078 344
	8 429 019	5 645 544
Töötajad (sealhulgas administratiivkulud)	8 263 517	
Agendid (sealhulgas sõlmimisväljaminekud)	165 502	
	8 429 019	

(48) Teave juhatuse ja nõukogu liikmete tasustamise kohta

	2008	2007
Nõukogu	83 678	57 394
Juhatus	163 176	186 642
Sotsiaalmaks	48 469	58 788
	295 323	302 824

Juhatus ja nõukogu liikmetele makstav tasu sisaldab tasu nende otseste kohustuste eest, kuna kõik juhatuse ja nõukogu liikmed on Ettevõtte töötajad.

(49) Kindlustuskohustuste järelejäänud tähtaeg

	2008 LVL			2007 LVL		
	Bruto- kohustused	Edasi- kindlustus	Neto- kohustused	Bruto- kohustused	Edasi- kindlustus	Neto- kohustused
Ettemakstud preemia ja mõõdumata riskide kindlustustehniline eraldis	33 131 557	(1 599 357)	31 532 200	30 292 800	(1 082 712)	29 210 088
Rahuldumata nõuete kindlustustehniline eraldis	16 527 669	(3 175 112)	13 352 557	17 453 218	(5 670 045)	11 783 173
Kokku	49 659 226	(4 774 469)	44 884 757	47 746 018	(6 752 757)	40 993 261
Lühiajalised kohustused	44 246 100	(4 774 469)	39 471 631	47 441 245	(6 752 757)	40 688 488
Pikaajalised kohustused	5 413 126	-	5 413 126	304 773	-	304 773

Raamatupidamise aastaaruande lisad

(50) Kasutusrent

Tühistamatu kasutusrendi maksed kuuluvad tasumisele alljärgnevalt:

	31. detsember 2008	31. detsember 2007
	LVL	LVL
Kuni üks aasta	163 857	71 985
1-2 aastat	143 079	69 523
2-3 aastat	58 963	51 180
3-4 aastat	32 361	12 537
4-5 aastat	4 448	10 390
Kokku	402 708	215 615

(51) Bilansivälised kirjed ja tingimuslikud kohustused

Üldised nõuded

Ettevõtte saab oma tavapärase tegevuse käigus kahjunõudeid kindlustusvõtjatelt. Juhatus on need nõuded läbi vaadanud ning leiab, et nendest juhtumitest ei teki muid olulisi kohustusi peale nende, millega on juba arvestatud.

Kohtuvaidlused

Seisuga 31. detsember 2008.a. polnud Ettevõtte suhtes algatatud ühtegi kohtuvaidlust.

Krediidikohustused

Seisuga 31. detsember 2008.a. polnud Ettevõttel bilansiväliseid krediidikohustusi.

Kapitalikohustused

Seisuga 31. detsember 2008.a. polnud Ettevõttel mingeid kapitalikohustusi.

KPMG Baltics SIA
Vesetas iela 7
Riia LV 1013
Läti

Tel.: +371 670 380 00
Faks: + 371 670 380 02
Internet: www.kpmg.lv

Sõltumatu audiitori järeldusotsus

AAS BTA aktsionäridele

Raamatupidamise aastaaruanne

Oleme auditeerinud lehekülgedel 7 kuni 68 esitatud AAS BTA ("ettevõtte") raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2008.a., kasumiaruannet, omakapitali muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid.

Juhatuse kohustused raamatupidamise aastaaruande osas

Juhatuse kohustuseks on raamatupidamise aastaaruande koostamine ning õige ja õiglane esitamine kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt. Nende kohustuste hulka kuuluvad asjakohase sisekontrollisüsteemi kujundamine ja tööhoidmine, mis tagab raamatupidamise aastaaruande korrektse koostamise ja esitamise ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta; asjakohaste arvestuspõhimõtete valimine ja rakendamine ning antud tingimustes põhjendatud raamatupidamishinnangute tegemine.

Audiitori kohustused

Meie kohustuseks on avaldada auditi põhjal arvamust raamatupidamise aastaaruande kohta. Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me oleme vastavuses eetikanõuetega ning et me planeerime ja viime auditi läbi omandamiseks põhjendatud kindlustunde, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad audiitori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab audiitor nende riskide hindamisel arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja raamatupidamise aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Meie arvates kajastab ülalmainitud raamatupidamise aastaaruanne olulises osas õigesti ja õiglaselt AAS BTA finantsseisundit seisuga 31. detsember 2008.a. ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Märkus muude õigusnormide kohta

Lisaks on meie kohustuseks hinnata, kas lehekülgedel 4 kuni 5 toodud tegevusaruandes sisalduvad raamatupidamisandmed, mille koostamine on juhatuse kohustus, on kooskõlas raamatupidamisaruandega. Meie töö tegevusaruandega oli piiratud ülaltoodud ulatuses ning ei võimaldanud ülevaadet muudest andmetest peale Ettevõtte raamatupidamisaruandest saadud andmete. Meie arvates on tegevusaruandes esitatud teave vastavuses raamatupidamise aastaaruandes esitatud finantsnäitajatega.

KPMG Baltics SIA
Litsentsi nr 55

/allkiri/

Ondrej Fikrle
Partner KPMG Baltics SIA
Riia, Läti
20. aprill 2009.a.

/allkiri/

Inga Lipšāne
Vannutatud audiitor
Tunnistus nr 112